

Strategia Rozwoju Gminy Cieszków

Zaktualizowana na lata 2009 - 2015

Aktualizacja LGD „Partnerstwo dla Doliny Baryczy” 2009

Strategia Rozwoju Gminy Cieszków.....	1
<i>I. Diagnoza układu lokalnego gminy Cieszków.....</i>	3
1. Podstawowe informacje o gminie.....	3
1.1. Położenie geograficzne.....	3
1.2. Powierzchnia.....	3
1.2.1. Ludność i demografia.....	4
2. Sfera ekologiczno - przestrzenna.....	6
2.1. Naturalne walory turystyczne.....	6
2.1.1. Park krajobrazowy i lasy.....	6
2.1.2. Czystość środowiska.....	6
2.1.3. Identyfikacja problemów.....	7
2.2. Infrastruktura techniczna.....	7
2.2.1. Sieć wodociągowa.....	7
2.2.2. Sieć kanalizacyjna.....	7
2.2.3. Zaopatrzenie w energię ciepłą.....	8
2.2.4. Gospodarka odpadami.....	8
2.2.5. Sieć elektryczna.....	8
2.2.6. Zaopatrzenie w gaz.....	9
2.2.7. Drogi.....	9
2.2.8. Sieć telekomunikacyjna.....	9
2.3. Własność nieruchomości.....	9
2.4. Stan obiektów dziedzictwa kulturowego.....	10
2.5. Identyfikacja problemów.....	10
3. Sfera gospodarcza.....	10
3.3. Leśnictwo.....	16
3.5. Turystyka.....	17
3.6. Identyfikacja problemów.....	18
4. Sfera społeczna.....	18
4.1. Rynek pracy i bezrobocie.....	18
4.2. Oświata i wychowanie.....	20
4.3. Ochrona zdrowia.....	21
4.4. Kultura.....	21
4.5. Sport i rekreacja.....	22
4.6. Opieka społeczna.....	23
4.7. Bezpieczeństwo publiczne.....	26
4.8. Identyfikacja problemów.....	26
5. Wyniki analizy SWOT gminy Cieszków oraz wizja rozwoju.....	27

I . Diagnoza układu lokalnego gminy Cieszków

1. Podstawowe informacje o gminie.

1.1. Położenie geograficzne

Gmina Cieszków jest położona w północno – wschodniej części województwa dolnośląskiego, w powiecie milickim. Od południa i od zachodu graniczy z gminą Milicz, od północy i od wschodu z województwem wielkopolskim, od północy z gminą Zduny w województwie wielkopolskim. Od wschodu z gminą Jutrosin znajdującą się również w sąsiednim województwie. Gmina Cieszków jest położona w obrębie wzniesień Śląsko – Wielkopolskich, w skład których wchodzi Wzgórza Cieszkowskie oraz fragmenty Niecki Kobylińskiej oraz Kotliny Milickiej. Wysokość niektórych wzgórz sięga nawet 120 m.n.p.m. Część południowa gminy znajduje się na terenie parku krajobrazowego Doliny Baryczy, który zajmuje 15% powierzchni gminy.

Gmina Cieszków ma charakter typowo rolniczy. Gleby występujące na terenie gminy posiadają niski stopień bonitacji. Przeważająca ilość gruntów ornych to gleby klasy IV, V i VI, czyli średnie oraz słabe. Występują jednak grunty dobre klasy III a nawet kilka hektarów gruntów bardzo dobrych klasy I i II.

Najważniejszym szlakiem komunikacyjnym przebiegającym przez gminę Cieszków jest droga krajowa nr 15 z Trzebnicy przez Milicz, Cieszków, Krotoszyn do Jarocina. Przez teren gminy, w kierunku północ – południe przebiega również lokalna linia kolejowa.

Na terenie gminy Cieszków znajduje się 17 wsi i 17 sołectw.

1.2. Powierzchnia.

Gmina Cieszków zajmuje powierzchnię 10067 ha. Tereny użytkowane rolniczo łącznie wynoszą 5921 ha (56% powierzchni gminy), w tym grunty orne zajmują powierzchnię 5230 ha, użytki zielone 691 ha, tereny pod budownictwo mieszkalne 21 ha, tereny pod przemysł 5 ha. Lasy w gminie zajmują powierzchnię 3547 ha (33% powierzchni gminy), tereny wód otwartych, stawów zajmują 120 ha, sady 1 ha, a pozostałe grunty to nieużytki o łącznej powierzchni 453 ha. Park krajobrazowy Dolina Baryczy zajmuje 1465 ha (15% powierzchni gminy).

1.2. Ludność i demografia

Ludność gminy Cieszków skupiona jest w 17 wsiach. Największą z nich jest Cieszków, w którym w 2008 roku zamieszkiwało 2022 osoby. / liczba mieszkańców całej gminy – 4744 osoby /. Ponadto zgromadzone dane porównywane są z analogicznymi wielkościami dwóch innych gmin wiejskich województwa dolnośląskiego - gmina Stara Kamienica (pow. Jeleniogórski) oraz gmina Zawonia (pow. Trzebnicki) – o podobnych parametrach.

Zawonia – 5380 mieszkańców, obszar 118,1 km²,

Stara Kamienica – 5322 mieszkańców, obszar 110,5 km²

Poniższe tabele ukazują strukturę demograficzną gminy Cieszków.

Tabela: Struktura demograficzna gminy Cieszków.

	2006	2007	2008
Liczba osób ogółem	4648	4688	4744
W tym: Kobiet	2342	2368	2395
Mężczyzn	2306	2320	2349
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (0-18)	1153	1130	1125
W wieku produkcyjnym	2895	2954	2984
w tym: kobiet (19-60)	1371	1399	1410
Mężczyzn (19-65)	1524	1555	1574
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	600	604	603
w tym: kobiet (pow. 60)	398	406	412
Mężczyzn (pow. 65)	202	198	191

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Cieszkowie

Jak wynika z powyższej tabeli, przeważająca liczba mieszkańców gminy Cieszków to osoby w wieku produkcyjnym. Widać tendencję zmierzającą do wzrostu ilości osób w tym przedziale wiekowym. Może być to czynnikiem z jednej strony pozytywnym, dzięki któremu zwiększy się potencjał ilościowy ludzi zdolnych do pracy. Z drugiej jednak strony niewykorzystany potencjał ludzki może zasilić szeregi bezrobotnych mieszkańców gminy.

Zmniejsza się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. Większa jest również liczba mężczyzn niż kobiet w wieku produkcyjnym. Wśród ludności w wieku poprodukcyjnym wyraźnie większa jest liczba kobiet, których jest dwa razy więcej niż mężczyzn.

Tabela: Przyrost naturalny i migracje.

	2006	2007	2008
Liczba osób ogółem	4648	4688	4744
Liczba urodzeń	49	67	74
Liczba zgonów	42	45	54
Przyrost naturalny w liczbach bezwzględnych	22	14	-4
Saldo migracji w liczbach bezwzględnych	9	14	24
Odływ	63	60	40
Napływ	68	111	119
Migracje wewnętrzne (przemeldowania)	29	44	37

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Cieszkowie

Jak wynika z powyższej tabeli w gminie Cieszków do 2008 roku zauważalny był dodatni przyrost naturalny. W 2008 roku więcej było zgonów niż urodzeń. Natomiast saldo migracji w analizowanym okresie wykazuje bilans dodatni. Mniej ludzi opuszcza gminę, zaś coraz więcej osób przybywa i osiedla się na jej terenie.

W porównaniu z gminami Zawonia i Stara Kamienica, Cieszków wypada w miarę przyzwoicie. Przyrost naturalny mieści się w granicach 2,5, podobnie jak w gminie Zawonia 2,6. Jednak już w gminie Stara Kamienica przyrost naturalny to -0,4. Gmina Cieszków wypada również bardzo korzystnie na tle średniej wojewódzkiej, która wynosi 0,1.

2. Sfera ekologiczno - przestrzenna.

2.1. Naturalne walory turystyczne.

2.1.1. Park krajobrazowy i lasy.

Spośród całej powierzchni gminy Cieszków, 15% zajmuje Park Krajobrazowy „Dolina Baryczy”. Jest to obszar zróżnicowany zarówno pod względem występującej tam roślinności jak i zwierzyny zamieszkującej w granicach parku. Cała powierzchnia lasów na terenie gminy wynosi 3547 ha (33% powierzchni gminy) z czego powierzchnia parku w obrębie gminy to 1465 ha. Przeważają lasy sosnowe z występującymi pojedynczo dębami, głównie przy drogach. Oprócz lasów sosnowych występują również lasy mieszane. Do najbardziej popularnej roślinności tam występującej można zaliczyć paprocie, bluszcz, a także jagody. Lasy są zamieszkiwane przez dziki, sarny i jelenie, a także mniejsze gatunki ptaków, ssaków i owadów. W lasach występują również rozmaite gatunki grzybów co sprawia, że teren jest atrakcyjny dla grzybiarzy.

Pomniki przyrody.

Na terenie gminy Cieszków znajduje się jeden pomnik przyrody. Jest to wiekowy dąb w Zwierzyńcu. Drzewo to nazywane jest Bartek.

Stawy.

Na terenie gminy Cieszków stawy zajmują powierzchnię 169 ha. Stawy są własnością prywatną. Na terenie stawów prowadzona jest gospodarka rybacka, a najpopularniejszą łowioną rybą jest karp.

2.1.2. Czystość środowiska.

Cieszków jest gminą typowo rolniczą. Na terenie gminy nie ma ulokowanych dużych zakładów przemysłowych, które w znaczący sposób wpływałyby niekorzystnie na czystość środowiska. Istniejące przedsiębiorstwa, zajmujące się obróbką drewna, przerobem kamieni, nie powodują zanieczyszczenia uciążliwego dla środowiska. Na terenie gminy istnieje gorzelnia, która funkcjonuje jesienią i zimą. Oprócz małych zakładów przetwórczych brak na terenie gminy przemysłu. Gmina jest zgazyfikowana czego rezultatem jest niska emisja zanieczyszczeń

do atmosfery. Również emisja hałasu przez zakłady produkcyjne nie przekracza dopuszczalnych norm.

Cieszków nie ma obwodnicy, przez wieś przebiega droga krajowa nr 15 z Trzebnicy do Olsztyna. Jest to jedyny szlak komunikacyjny przy którym notuje wyższą emisję hałasu. Szczególnie widoczne jest to w nocy, kiedy odbywa się tą drogą ruch tranzytowy ciężkich samochodów ciężarowych.

W 1998 roku w Guzowicach na terenie gminy Cieszków zostało zbudowane składowisko odpadów. Nie powoduje ono zagrożenia dla środowiska, ponieważ jest to składowisko dosyć nowoczesne, zabezpieczone gruntowo warstwą folii. Cały czas ma miejsce monitoring składowiska. Okres eksploatacji pierwszej kwatery składowiska przewidywany jest do 2020 roku. Składowisko jest własnością gminy, i jak wynika z opisu wysypiska, nie stanowi ono większego zagrożenia dla środowiska.

Tym co może być najpoważniejszym problemem ekologicznym to niezorganizowany sposób odprowadzania ścieków bytowych.

2.1.3. Identyfikacja problemów.

Ze względu na brak sieci kanalizacyjnej, odprowadzanie ścieków może mieć niekorzystny wpływ na czystość środowiska, w przypadku, gdy nie zostaną zachowane wszystkie reguły i zabezpieczenia z tym związane.

2.2. Infrastruktura techniczna.

2.2.1. Sieć wodociągowa.

Do zaopatrzenia mieszkańców w wodę, gmina wykorzystuje ujęcia wód podziemnych w sześciu wodociągach. Oprócz obszaru gminy jeden wodociąg obsługuje również mieszkańców gminy Milicz (ujęcie wody na obszarze obrębu Jankowa). Czasami, przy wysokich poborach wody występowały braki w zaopatrzeniu Cieszkowa i Biadaszki, dlatego wsie te dodatkowo wspomagane są przez wodociąg z gminy Zduny.

2.2.2. Sieć kanalizacyjna.

Gmina Cieszków nie posiada w ogóle kanalizacji. Ścieki gromadzone są w przydomowych szambach bezodpływowych i wywożone do oczyszczalni ścieków w Zdunach lub Miliczu.

2.2.3. Zaopatrzenie w energię ciepłą.

Większość obiektów na terenie gminy Cieszków ogrzewana jest indywidualnie. Istnieje jeden scentralizowany system ogrzewania, obejmujący swoim zasięgiem 96 gospodarstw domowych (bloki). Energia ciepła pochodzi z kotłowni węglowej.

2.2.4. Gospodarka odpadami.

Gmina Cieszków posiada jedno zorganizowane wysypisko odpadów stałych. Zajmuje ono powierzchnię 3 ha na razie jednak eksploatowana jest dopiero pierwsza kwatery (pow. 1ha). Pojemność wysypiska wynosi 69500m³. Obecnie składowisko wykorzystane jest w 23%, zamknięcie obecnie eksploatowanej kwatery planowane jest na rok 2020.

Zbiórka odpadów na terenie gminy wykonywana jest przez Zakład Usług Komunalnych, wszystkie gromadzone odpady stałe deponowane są na terenie gminy.

Na terenie gminy brak zorganizowanych wylewisk odpadów płynnych.

2.2.5. Sieć elektryczna.

Gmina Cieszków znajduje się obrębie rejonu energetycznego Oleśnica. Przez teren gminy przebiega napowietrzna linia średniego napięcia (20 kV) o długości 69,9 km oraz linie niskiego napięcia (0,4 kV) w tym: kablowe 5,4 km i napowietrzne 47,8 km. Sumaryczna długość przyłączy (do linii niskiego napięcia) wynosi 20,7 km z czego 17,5 km stanowią przyłącza napowietrzne natomiast pozostałe 3,2 km przyłącza kablowe.

Inne obiekty energetyki to sieć oświetleniowa o długości 1 km oraz 2 stacje transformatorowe:

- Średniego napięcia (20 kV)
- Niskiego napięcia (0,4 kV)

Do sieci przyłączonych jest w sumie 1614 obiektów w tym:

- Gospodarstwa domowe – 1032
- Gospodarstwa rolne – 435
- Oświetlenie ulic – 120
- Inne – 27

2.2.6. Zaopatrzenie w gaz.

Na terenie gminy znajduje się sieć niskiego (do 5 kPa) i średniego ciśnienia (do 0,5 Mpa) o długości odpowiednio 9572 m i 1443 m. Do sieci gazociągowej podłączonych jest 222 gospodarstwa domowe.

2.2.7. Drogi.

Sieć drogowa gminy Cieszków posiada długość 304,79 km, a jej gęstość wynosi 3,03 km / 100 ha. Drogi asfaltowe posiadają długość ok. 58 km, co stanowi 19,1 % ogólnej długości dróg w gminie. Sieć dróg nieutwardzonych posiada długość 232, 83 km, co stanowi 76,4 % ogólnej długości dróg w gminie.

Przez teren gminy przebiega również droga krajowa nr 15 (odcinek o długości ok. 10 km). Na odcinku Cieszkowa oraz w kierunku Zdun z poboczami utwardzonymi (kostka brukowa).

Na terenie gminy istnieje oświetlenie uliczne, ale wymaga modernizacji.

2.2.8. Sieć telekomunikacyjna.

Gmina jest praktycznie całkowicie telefonizowana. Liczba abonentów TP S.A. w końcu kwietnia 2004 wynosiła 889 abonentów. Ponadto gmina znajduje się w zasięgu sieci telefonii komórkowej.

2.3. Własność nieruchomości.

Liczba budynków i lokali mieszkalnych będących własnością gminy w ostatnich latach spada w roku 2008 wynosiła – 20. Powierzchnia lokali mieszkaniowych będących w posiadaniu gminy wynosiła w końcu roku 2008 – 1177 m kwadr.

Ogółem na terenie gminy znajduje się 777 mieszkań poza gospodarstwami rolnymi oraz 420 mieszkań w gospodarstwach rolnych. W większości stanowią one własność prywatną – 746 mieszkań, pozostałe mieszkania to 15 zakładowych i 16 gminnych. W gminie istnieje spółdzielnia ale mieszkania są w 100% wykupione, tylko kotłownia została własnością spółdzielni.

Gmina nie posiada terenów przeznaczonych pod zabudowę lub od inwestycje.

2.4. Stan obiektów dziedzictwa kulturowego.

Cieszków posiada kilka interesujących zabytków. Wśród nich wymienić należy przede wszystkim obiekty sakralne:

- Kościół św. Macieja w Trzebicku – powstanie datowane na 1672, wykonany z drewna, zabytek klasy „0”, wpisany na światową listę dziedzictwa kulturowego UNESCO. Stan bardzo dobry. Prowadzone są bieżące prace konserwacyjne konieczne dla tego typu obiektów.
- Klasycystyczny pałac w Trzebicku z XVII wieku – stan bardzo zły, zniszczony przez pożar w 1977 roku.
- Kościół Chrystusa Króla w Cieszkowie – poewangelicki kościół w stylu pseudogotyckim, wybudowany w 1748 roku. Stan dobry. W ostatnim czasie wyremontowano wieżę, dach i elewację.
- Dworski, barokowy Kościół Wniebowzięcia w Cieszkowie, wybudowany na planie krzyża w 1753, ufundowany przez księżną Katarzynę z rodu Sapiehów. Obecnie prowadzony jest remont. Napraw wymaga dach i elewację, ponadto renowacji musi zostać wnętrze kościoła, przede wszystkim ołtarz. Stan raczej dobry.

Ponadto na terenie gminy znajdują się kilka cmentarzy. Najstarszy z nich to poewangelicki cmentarz z przełomu XVII i XIX wieku w Cieszkowie. W miejscowości tej znajduje się również cmentarz rodowy właścicieli Cieszkowa z początków XX wieku. Ewangelickie cmentarze, założone w połowie XIX wieku, znajdują się również w miejscowościach Nowy Folwark, Rakłowice, Ujazd, Słabocin. Cmentarze są w kiepskim stanie, częściowo zdewastowane, nie prowadzi się prac remontowych ani konserwacyjnych.

2.5. Identyfikacja problemów.

Jednym z ważniejszych problemów gminy Cieszków są niedostatki infrastrukturalne; wymienić tu należy przede wszystkim brak kanalizacji i nieuregulowaną gospodarkę ściekami. Słabością gminy jest również to, że nie posiada ona terenów, które mogłaby przeznaczyć pod inwestycje.

3. Sfera gospodarcza.

3.1. Struktura gospodarki lokalnej.

Na terenie gminy Cieszków liczba podmiotów gospodarczych wygląda następująco:

- W 2006 roku było 216 podmiotów gospodarczych,
- W 2007 roku było 209 podmiotów gospodarczych,
- W 2008 roku było 220 podmiotów gospodarczych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Cieszkowie

Tabela – Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w KRUPGN REGON*

Rok	2006	2007	2008
Ogółem	216	209	220
Sektor publiczny	8	8	8
Sektor prywatny	208	201	212
Jednostki budżetowe	-	6	6
Spółki prawa handlowego	2	2	2
Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	1	1	1
Osoby fizyczne	203	197	211
Przedsiębiorstwa państwowe	-	-	-

*bez jednostek lokalnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Tabela - Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w KRUPGN REGON według sekcji*

	2006	2007	2008
Ogółem	216	209	220
Przemysł	28	28	29
Budownictwo	61	63	63
Handel i naprawy	83	73	83
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	13	13	13
Obsługa nieruchomości i firm, nauka	19	20	20

	2006	2007	2008
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	12	12	12

*bez jednostek lokalnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Jak wynika z powyższych tabel, olbrzymia większość zarejestrowanych podmiotów, to podmioty prywatne. Ich liczba co roku wzrasta o kilkanaście nowych podmiotów. Jest to pozytywne zjawisko świadczące o rozwoju przedsiębiorczości w gminie.

Dominującymi branżami w gminie są handel i naprawy. Za nimi plasuje się branża budowlana. We wszystkich jednak sekcjach widać tendencję rosnącą, co świadczy o potencjale gminy i jej rozwoju.

W gminie Cieszków do najważniejszych gałęzi gospodarki należy zaliczyć handel, budownictwo i przetwórstwo drewna.

Największe przedsiębiorstwa gminy Cieszków, to firma SMAK”, zatrudniająca około 60 osób. Drugą dużą firmą jest zatrudniająca 40 osób firma, zajmująca się przeróbką kamienia. Na terenie gminy są również zakłady stolarskie, przedsiębiorstwa wielobranżowe i zakłady usługowe. Istnieją również małe zakłady rodzinne i prowadzone przez pojedyncze osoby.

Jednakże nie każda firma działa tylko w jednej sekcji. Poszczególne firmy są zarejestrowane pod różną formą działalności, co daje im swobodę szerszej działalności.

W gminie Cieszków nie ma instytucji reprezentujących przedsiębiorców. Gmina nie udziela również ulg ani preferencji dla osób zainteresowanych zainwestowaniem w Cieszkowie.

3.2. Rolnictwo

Tabela: Struktura gospodarstw rolnych

Liczba indywidualnych gospodarstw rolnych	2006	2007	2008
Do 5 ha powierzchni	317	320	320
Powierzchnia 5-10 ha	84	81	79
Powierzchnia 10-50 ha	110	117	130
Powierzchnia pow.50 ha	15	17	17
Razem	526	535	546

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Urzędu Gminy w Cieszkowie.

Jak wynika z powyższej tabeli, liczba gospodarstw rolnych w gminie Cieszków od kilku lat jest rośnie i wynosi obecnie 546 gospodarstw. Większość z nich to gospodarstwa małe (320 gospodarstw co stanowi ok. 60%), których powierzchnia nie przekracza 5 ha. Gospodarka rolna jest więc bardzo rozproszona. Gospodarstw o powierzchni 10-50 ha, jest w sumie 130 co stanowi 20% ogółu, gospodarstw o powierzchni 5-10 ha jest 79. Gospodarstw dużych – o powierzchni powyżej 50 ha - jest 17. Jak widać przeważają małe, indywidualne gospodarstwa rolne.

Tabela – Struktura powierzchni ze względu na klasę gruntów

Struktura gruntów ornych w gminie	Powierzchnia w hektarach
Grunty bardzo dobre – klasa I i II	8,52
Grunty dobre – klasa III	716,48
Grunty średnie – klasa IV	1585,61
Grunty słabe – klasa V i VI	1163,93

Struktura użytków zielonych w gminie	Powierzchnia w hektarach
Grunty bardzo dobre – klasa I i II	-
Grunty dobre – klasa III	77
Grunty średnie – klasa IV	703,3
Grunty słabe – klasa V i VI	359,87

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Cieszkowie

Jak wynika z powyższych tabel, grunty na terenie gminy Cieszków, to w przeważającej ilości grunty średnie IV klasy i słabe V i VI klasy. Wśród gruntów ornych występują jednak grunty bardzo dobre, których jest 8 ha. Występują również grunty dobre, których jest ponad 700 ha.

Użytków zielonych bardzo dobrych nie ma, jest 77 ha gruntów dobrych. Przeważają grunty średnie, których jest 703 ha, a gruntów słabych jest około 360 ha.

Ze względu na własność gruntu, strukturę powierzchni możemy podzielić następująco:

- Własnością osób fizycznych jest 2,52 ha gruntów klas I i II, 593,14 ha gruntów III klasy, 1690,64 ha gruntów klasy IV i 2033,55 ha gruntów klas V – VI.
- Własnością osób prawnych jest 6 ha gruntów klas I i II, 200,07 ha gruntów klasy III, 638,92 ha gruntów klasy IV i 739 ha gruntów klas V - VI.

Tabela - Dynamika obrotu ziemią w okresie 2001- 2003

	Ogólna powierzchnia gruntów sprzedanych przez gminę (ha)		
Nabywcy	2001	2002	2003
Osoby fizyczne	1	1,5	3,5
Z gminy	1	1,5	1
Spoza gminy	-	-	2,5
Osoby prawne	1	-	-

	Ogólna powierzchnia gruntów sprzedanych przez Skarb Państwa (ha)		
Nabywcy	2001	2002	2003
Osoby fizyczne	-	-	-
Z gminy	-	-	60
Spoza gminy	40	120	-

	Ogólna powierzchnia gruntów sprzedanych przez osoby fizyczne (ha)		
Nabywcy	2001	2002	2003
Osoby fizyczne	15	20	10
Z gminy	5	-	2
Spoza gminy	10	20	8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Cieszkowie

Jak wynika z powyższych tabel, wśród nabywców przeważają osoby fizyczne. Jedynie w 2001 roku 1 ha gruntów został sprzedany przez gminę osobom prawnym. Tabele ukazują również, że dużo gruntów jest kupowanych przez osoby spoza gminy. Może to świadczyć o chęci osiedlenia się w Cieszkowie osób spoza gminy.

Według Spisu Powszechnego w 2002 roku, możliwe było uzyskanie następujących danych dotyczących rolnictwa. Przedstawiają one strukturę gospodarstw rolnych, rodzaj zasiewów i ich powierzchnię.

Tabela: Struktura gospodarstw rolnych

Liczba gospodarstw	589
Gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą	439
Gospodarstwa o działalności wyłącznie pozarolniczej	21
Gospodarstwa o działalności rolniczej i pozarolniczej	58
Gospodarstwa nieprowadzące działalności rolniczej i pozarolniczej	71

Gospodarstwa rolne prowadzące działalność pozarolniczą	79
W tym działające w 1 sekcji	72
Działające w 2 sekcjach	7
Handel	22
Przetwórstwo przemysłowe	9
Budownictwo	6
Transport i magazynowanie	5
Agroturystyka, wynajem pokoi i innych	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Spisu Powszechnego z 2002 roku

Jak wynika z powyższej tabeli, prawie 75% gospodarstw prowadzi działalność wyłącznie rolniczą. To potwierdza charakter gminy Cieszków jako typowo rolniczej gminy.

Tabela: Powierzchnia zasiewów głównych ziemiopłodów

Ilość zasiewów	W ha	W %
Ogółem	3190	100
Zboża ogółem	2599	81,5
Zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	2337	73,3

Ilość zasiewów	W ha	W %
W tym: pszenica	289	9
Żyto	542	17
Jęczmień	475	14,9
Owies	69	2,1
Pszenżyto	377	11,8
Mieszanki zbożowe	586	18,4
Ziemniaki	161	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Spisu Powszechnego z 2002 roku

Jak wynika z powyższej tabeli przeważającymi rodzajami upraw są zboża i ziemniaki.

Tabela: Gospodarstwa rolne ze względu na rodzaj upraw

Gospodarstwa uprawiające:	Wielkość upraw w %
Zboża	65,9
Ziemniaki	48,7
Warzywa	14,1
Pastewne	9,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Spisu Powszechnego z 2002 roku.

Tabela – Powierzchnia upraw drzew owocowych

Rodzaj uprawy	Ilość w ha	Ilość w %
Ogółem	8	100
Jabłonie	4	49,9
Grusze	0,6	7,2
Śliwy	0,4	5,5
Wiśnie	2,6	32
Czereśnie	0,2	2,4
Pozostałe	0,2	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Spisu Powszechnego z 2002 roku

3.3. Leśnictwo

Jak już zostało wcześniej wspomniane, lasy na terenie gminy Cieszków zajmują obszar 3547 ha czyli 33% powierzchni gminy. Nadzór nad nimi sprawują nadleśnictwa. Obszar lasów prywatnych wynosi ok 120 ha. /2008 r. /

Ze względu na cechy przyrodnicze są to lasy sosnowe, występują również lasy mieszane, pojedynczo występują dęby. Roślinność występująca w lasach to w przeważającej większości paprocie, bluszcz, a także jagody. W lasach zamieszkuje zwierzyzna taka jak dziki, sarny i jelenie a także mniejsze gatunki ptaków, ssaków i owadów. W lasach występują również rozmaite gatunki grzybów.

Jeśli chodzi o infrastrukturę leśną, to jest ona uboga, ale istnieją 3 parkingi leśne. Znajdują się przy drogach Cieszków – Milicz, Cieszków – Ujazd. Każdy z tych parkingów ma wiatę, ławeczki i kosze. Tego typu miejsca pozwalają turystom, grzybiarzom odpocząć podczas wędrówki leśnej.

Lasy gminy Cieszków mają bardzo duże walory przyrodnicze. Brak przemysłu powoduje, że są one nie zanieczyszczone i przez to urzekają swoim naturalnym pięknem. Jest to walor przyrodniczy, z którego gmina powinna skorzystać, promując się i przyciągając turystów spragnionych wypoczynku na łonie natury.

Na terenie gminy istnieją 3 koła łowieckie.

3.4. Handel i gastronomia.

Na terenie gminy Cieszków znajduje się 39 sklepów w tym 21 sklepów spożywczo – przemysłowych, 1 sklep z artykułami żelaznymi, 3 sklepy odzieżowe i 2 kwaciarnie. Ponadto, na terenie gminy funkcjonują również piekarnie oraz zakłady wielobranżowe, w których przetwórstwo połączone jest ze sprzedażą.

Istotnym elementem gospodarki gminy jest handel obwoźny. Obejmuje on handel rzeczami codziennego użytku - odzieżą, żywnością. Brak targowiska zmusza kupców do handlowania na targowiskach w Zdunach albo w Miliczu.

W gminie istnieje 6 lokali gastronomicznych. W Cieszkowie znajduje się 1 restauracja i 2 bary. Jeden bar znajduje się poza Cieszkowem.

W Cieszkowie nie ma stacji benzynowej. Jednak fakt, że Cieszków jest małą gminą i leży w niewielkiej odległości od Milicza, gdzie jest stacja paliw, powoduje, że nie stanowi to poważnego problemu, a potrzeby mieszkańców są w tej kwestii zaspokojone.

W Cieszkowie jest Bank Spółdzielczy Cieszków. Jego forma prawna to spółdzielnia, a oferowane produkty to kredyty i leasing. Na terenie gminy znajduje się bankomat.

3.5. Turystyka.

Brak na terenie gminy infrastruktury turystycznej, Cieszków nie posiada żadnych miejsc noclegowych. Nie ma również gospodarstw agroturystycznych, pól namiotowych ani kempingów. Jest to element hamujący napływ turystów, chcących spędzać czas na łonie przyrody. Bez możliwości zatrzymania się na nocleg, gmina Cieszków nie stanie się gminą turystyczną. Walory naturalne w postaci lasów, stawów i czystej nieskażonej przyrody mogą być bodźcem dla przyjezdnych. Na razie jednak ruchu turystycznego nie ma. Widoczny jest tylko ruch turystyczny związany z pozyskiwaniem runa leśnego.

Na terenie gminy znajdują się szlaki turystyczne oraz rowerowe. Szlak zielony Skoroszów – Zduny przebiega przez Cieszków. Szlak czarny wiedzie z Milicza do stacji PKP w Cieszkowie. Na terenie gminy są również 2 szlaki rowerowe:

- Trasa rowerowa z Cieszkowa przez Ujazd, Trzebicko, Góry, Jawor, Rakłowice, Dziadkowo, Grzebielin, Słabocin, Brzeziny, Nowy Folwark, Sędraszyce do Cieszkowa.
- Trasa rowerowa z Milicza przez Cieszków, Czatkowice, Wierzchowice, do Milicza.

Obecnie ruch turystyczny w gminie Cieszków ogranicza się do ruchu grzybiarzy, myśliwych. Raz w roku zlot mają harcerze. Oprócz tego nie ma w gminie zorganizowanej turystyki.

3.6. Identyfikacja problemów.

Gospodarka lokalna Cieszkowa jest mało zróżnicowana. Dominują podmioty działające w kilku branżach, głównie handlu i przetwórstwie. Brakuje ulg dla przedsiębiorców i dogodnych warunków do inwestowania na terenie gminy. W gminie nie ma bazy turystycznej, która byłaby istotnym czynnikiem przyciągającym turystów spragnionych wypoczynku na łonie natury. Mało zróżnicowany jest charakter rolnictwa w gminie, dominują uprawy zbóż i ziemniaków.

4. Sfera społeczna.

4.1. Rynek pracy i bezrobocie.

Bezrobocie, jego wielkość i struktura, jest jednym z najważniejszych czynników wpływających na rozwój gminy. Biorąc jednak pod uwagę wiejski charakter gminy, z charakterystycznym dla tego rodzaju gmin bezrobociem ukrytym, całkowita stopa bezrobocia może być nieco wyższa. Tabele poniżej ukazują zbiorcze informacje na ten temat.

Bezrobotni zarejestrowani w gminie Cieszków(stan na 2008)

		Ogółem – 249 w tym kobiety - 167		Z prawem do zasiłku -55 w tym kobiety ; 29	
		Razem	W tym Kobiety	Razem	W tym Kobiety
OS OB Y	Poprzednio pracujące	98	75	19	13
	W tym zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy	49	34	14	6
	Dotychczas niepracujące	102	58	22	10
Niepełnosprawni		17	4	2	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych PUP w Miliczu

Jak wynika z powyższych danych bezrobocie w większym stopniu dotyka kobiet niż mężczyzn. Różnice uwidaczniają się też w przypadku prawa do zasiłku. Zatem w przypadku kobiet struktura bezrobocia jest bardziej niekorzystna.

Wykształcenie bezrobotnych w gminie Cieszków.

Absolwenci szkół					
Rok	Wyższych	Policealnych i średnich zawodowych	Liceów Ogólnokształcących	Zasadniczych Zawodowych	Podstawowych
2006	7	65	14	174	98
2007	5	67	16	185	111
2008	4	47	11	194	107

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych PUP w Miliczu

Według danych zgromadzonych w powyższej tabeli największą grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem zawodowym i podstawowym. W analizowanym okresie wzrosła liczba bezrobotnych w wykształceniu zawodowym, spadła natomiast liczba bezrobotnych z wykształceniem średnim. Zmiany te świadczyć mogą o wzroście zapotrzebowania na wykwalifikowaną siłę roboczą oraz o braku możliwości zatrudnienia osób z wykształceniem zawodowym.

Czas pozostawania bez pracy - stan na 2008

	Ogółem	W tym kobiety
1 miesiąc	20	9

1-3 miesięcy	51	19
3-6 miesięcy	94	39
6-12miesięcy	91	44
12-24 miesięcy	98	56
Pow. 24 miesięcy	134	98

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych PUP w Miliczu

Bezrobocie w gminie ma raczej długotrwały charakter; zdecydowana większość bezrobotnych pozostaje bez zatrudnienia dłużej niż 2 lata, w grupie tej zdecydowaną większość stanowią kobiety.

Wiek bezrobotnych.

Wiek Bezrobotnych	Ogółem	W tym Kobiety
15-17 lat	0	0
18-24 lat	160	97
25-34 lat	125	69
35-44 lat	77	35
45-54 lat	116	62
55-59 lat	9	2
60-64 lat	1	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych PUP w Miliczu.

Bezrobocie w gminie dotyka w największym stopniu młodzież w wieku 18-24 lat. Jest to szczególnie niebezpieczne dla społeczności lokalnej ponieważ osoby, które już u początku swojego życia zawodowego doświadczyły bezrobocia mogą mieć w przyszłości trudność z włączeniem się do aktywnego życia zawodowego. Drugą co do liczebności grupą wiekową wśród bezrobotnych stanowią osoby między 25-34 rokiem życia.

4.2. Oświata i wychowanie.

Na terenie gminy funkcjonują dwie publiczne szkoły podstawowe, gimnazjum oraz przedszkole.

- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego w Cieszkowie zatrudnia 25 nauczycieli z czego 24 ma wykształcenie wyższe. Budynek szkoły wymaga wymiany okien, remontu CO, odnowienia elewacji oraz na zalecenie SANEPID instalacji elektrycznej. O ostatnim okresie kapitalnemu remontowi poddane zostały łazienki i toalety. Szkoła posiada salę gimnastyczną, stołówkę oraz świetlicę. W szkole znajdują

się również dwie pracownie komputerowe wyposażone w 18 komputerów, 10 jest podłączonych do internetu. Obecnie w szkole uczy się 294 dzieci. Dowożone są z terenu gminy przez wyłonionego w drodze przetargu przewoźnika prywatnego.

- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Pakosławsku zatrudnia 11 nauczycieli w tym 10 z wykształceniem wyższym, 1 pracownik obecnie się dokształca. W budynku szkoły konieczna jest wymiana okien oraz odnowienie elewacji. Szkoła posiada małą, niewymiarową salę gimnastyczną, stołówkę, oraz wyposażoną w 5 stanowisk pracownią komputerową bez dostępu do internetu. W szkole uczy się obecnie 119 dzieci. Dzieci do szkoły dowożone są przez przewoźnika prywatnego.
- Publiczne Gimnazjum w Cieszkowie zatrudnia 21 osób w tym 19 z wykształceniem wyższym i 2 z licencjackim. Budynek szkoły jest nowy (3 lata) i nie wymaga remontów. Szkoła posiada salę gimnastyczną i świetlicę oraz pracownię komputerową (10 komputerów z dostępem do internetu), korzysta ze stołówki szkoły podstawowej. Obecnie w szkole uczy się 213 uczniów dowożonych z terenu gminy przez przewoźnika prywatnego.
- Publiczne Przedszkole w Cieszkowie mieści się w starym wymagającym remontów budynku. W pierwszej kolejności konieczny jest remont dachu i wymiana okien, konieczne są również pomniejsze prace konserwatorskie i remonty. Przedszkole ma 75 wychowanków, którzy dowożeni są z terenu gminy przez przewoźnika prywatnego. Pieczę nad nimi sprawuje 4 wychowawców; 3 posiada wykształcenie wyższe, 1 osoba skończyła liceum pedagogiczne. Przedszkole posiada również jadalnię i kuchnię.

4.3. Ochrona zdrowia.

Na terenie gminy znajdują się dwa niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, oba zlokalizowane w Cieszkowie. W placówkach prowadzi się praktykę lekarza rodzinnego, udziela świadczeń z zakresu stomatologii, pediatrii, interny, ginekologii i neurologii. Na każdą z placówek przypada po ok 2430 osób. Liczba placówek odpowiada oczekiwaniom i potrzebom mieszkańców.

4.4. Kultura.

Infrastruktura kulturalna w gminie jest raczej słabo rozwinięta; na terenie gminy funkcjonuje biblioteka, Gminne Centrum Kultury w Cieszkowie oraz 8 świetlic wiejskich we wsiach Pakosławsk, Guzowice, Brzezina, Trzebicko, Ujazd, Dziadkowo, Góry, Jawor.

Głównym organizatorem imprez kulturalnych są GCK oraz biblioteka. Imprezy te mają w większości charakter lokalny, 3 mają charakter ogólnopolski, a 4 powiatowy.

Poniżej wykaz imprez kulturalnych na terenie gminy:

- Festiwal Ekologiczny – ogólnopolski, GCK
- „Herodiada” Przegląd Zespołów Kolędniczych – ogólnopolski, GCK
- Festiwal Piosenki Harcerskiej – ogólnopolski, GCK i ZHP
- Konkurs Wiedzy o Języku Polskim – powiatowy, GCK, Biblioteka
- Konkurs Literacki „Opowiadania Świąteczne” – powiatowy, GCK, Biblioteka
- Wystawa Fotograficzna – powiatowy, GCK, biblioteka
- Wystawa Wielkanocna – powiatowy, GCK
- Dni Ziemi Cieszkowskiej – lokalny, GCK
- Powitanie Lata – lokalny, GCK
- Dożynki Gminne – lokalny, GCK, Rada Sołecka
- Gminny Dzień Seniora – lokalny, GCK, GOPS
- Święto Niepodległości – lokalny, GCK, szkoły
- Światowy Dzień Pluszowego Misia – lokalny, GCK, Biblioteka
- Wieczór literacko-muzyczny – lokalny, GCK
- Bal Sylwestrowy – lokalny, GCK
- Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy – lokalny, GCK
- Wystawa „Portrety Słowem Malowane” – lokalny, GCK, Biblioteka
- Koncert Dzieci z Ogniska Muzycznego – lokalny, GCK
- Konkurs Plastyczny „Wiosna w Literaturze i Malarstwie” – lokalny, GCK, Biblioteka
- Powitanie Wiosny – lokalny, GCK, Szkoły i przedszkole
- Święto 3 maja – lokalny, GCK, Szkoły
- Festyn Zielone Świątki – lokalny, GCK
- Dzień Dziecka – lokalny, GCK, świetlice wiejskie.

W budynku Centrum Kultury w Cieszkowie znajduje się sala widowiskowa ze sceną w której organizowane są zabawy i występy. Ponadto na stadionie w Cieszkowie również znajduje się scena z zadaszeniem.

4.5. Sport i rekreacja.

Na terenie gminy działają 3 stowarzyszenia sportowe: LZS Cieszków, UKS Olimpia oraz Szkolny Związek Sportowy. Wszystkie organizowane w gminie wydarzenia sportowe mają charakter lokalny, uczestniczy w nich od 50 – 300 osób:

- Turniej Szachowy – Rada Gminy, LZS
- Turniej Tenisa Stołowego – Rada Gminy, LZS, SZS, GCK
- Turniej Piłki Nożnej o Puchar Wójta – Rada Gminy, LZS, SZS, Urząd Gminy
- Igrzyska Młodzieży Szkół Podstawowych Memoriał im. J. Kusocińskiego - SP w Cieszkowie, SZS, Rada Gminy, LZS
- Festyn Rekreacyjno Sportowy – Turniej Piłki Nożnej – Rada Gminy, LZS, SZS, GCK
- Wiosenne Biegi Przełajowe – Rada Gminy, LZS, GCK

Obiekty sportowe w gminie to 2 przyszkolne sale gimnastyczne, boisko do tenisa, stadion sportowy wyposażony w szatnię, zaplecze i natryski, przy jednej z sal istnieje również siłownia. Ponadto jest zarejestrowanych 5 nie spełniających norm boisk wiejskich: Pakosławsk, Guzowice, Dziadkowo, Góry, Ujazd.

4.6. Opieka społeczna.

Jednym z ważniejszych czynników wpływających na kondycję społeczności lokalnej są kwestie związane z pomocą społeczną. Poniższa tabela zawiera informacje dotyczące powodów trudnej sytuacji życiowej rodzin zamieszkałych w gminie Cieszków.

Tabela. Powody trudnej sytuacji życiowej (liczba rodzin).

POWODY TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	2006	2007	2008
Ubóstwo	4	0	1
Sieroctwo	0	0	1
Bezdomność	1	0	3
Ochrona macierzyństwa	0	1	11
Bezrobocie	119	139	138
Niepelnosprawność	38	63	53
Długotrwała choroba	35	12	10

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gosp. dom.-ogółem	Ogółem	151	40	39
	Rodziny niepełne			
	Rodziny wielodzietne			
Alkoholizm		8	9	9
Narkomania		0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego		1	2	1
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna		0	3	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Cieszków.

Z powyższych danych wynika, że wśród najważniejszych przyczyn trudnej sytuacji życiowej wymienić należy problemy związane z bezrobociem oraz sprawami opiekuńczo-wychowawczymi. Warto zwrócić uwagę na dwie tendencje. Generalny spadek liczby rodzin odczuwających swoją sytuację życiową jako trudną, co należy uznać za pozytywne. Druga tendencja jest negatywna, związana z poważnym wzrostem, w porównaniu z 2006, ilości rodzin dotkniętych bezrobociem.

Kolejna tabela zawiera informacje na temat form pomocy jakie świadczyła gmina w ramach zadań własnych i zadań zleconych.

Tabela. Formy pomocy udzielone osobom w trudnej sytuacji życiowej.

FORMY POMOCY	LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRYZNANO ŚWIADCZENIA		
	2006	2007	2008

ZADANIA WŁASNE GMINY	Schronienie	0	0	0
	Posiłek (w tym dzieci)	317	262	244
	Ubranie	0	3	0
	Usługi opiekuńcze	2	5	4
	Pomoc finansowa na świadczenia w pub. ZOZ	1	4	2
	Zasiłki na pokrycie skutków wydarzeń losowych	1	6	5
	Sprawienie pogrzebu	0	0	0
	Inne zasiłki celowe i w naturze	626	161	153
	Pomoc ekonomiczna na usamodzielnienie	0	0	0
	Poradnictwo specjalistyczne	0	0	0
	Pomoc w załatwianiu spraw urzędowych	0	0	0
	Praca socjalna	0	0	0
	Liczba rodzin objęta świadczeniami	597	264	261
ZADANIA ZLECONE GMINY	Zasiłki stałe	39	43	43
	Zasiłki stałe wyrównawcze	9	11	8
	Zasiłek okresowy gwarantowany	6	7	4
	Zasiłek okresowy specjalny	2	4	2
	Zasiłki okresowe (z powodu braku możliwości zatrudnienia)	75	63	32
	Renta socjalna	25	29	41
	Zasiłki z tytułu ochrony macierzyństwa	32	31	48
	Zasiłki celowe na pokrycie kosztów powstałych powst. w wyniku klęski żywiołowej lub ekol.	130	3	0
	Zasiłki celowe w formie biletu kredytowego	0	0	0
	Spec. Usługi opiekuńcze	0	0	0
	Zasiłki rodzinne	17	8	14
	Zasiłki pielęgnacyjne	12	9	16
	Pomoc dla kombatantów	0	0	0
	Liczba rodzin objęta świadczeniami	184	125	192

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Cieszków.

Jak wynika ze zgromadzonych w tabeli danych rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej wykazuje tendencję malejącą. Najczęstsza forma pomocy udzielanej przez gminę są posiłki (z tej formy pomocy korzystały w ostatnich latach wyłącznie dzieci). W latach 2006-2008 rosła liczba przyznawanych zasiłków z tytułu ochrony macierzyństwa oraz liczba przyznawanych rent socjalnych. Nastąpił za to spadek liczby przyznawanych zasiłków okresowych w tym zwłaszcza z powodu trudności w znalezieniu zatrudnienia.

4.7. Bezpieczeństwo publiczne.

W gminie Cieszków nie ma stałych posterunków policji, bezpieczeństwa strzegą policjanci z Komendy Powiatowej Policji w Miliczu. Rewir obsługiwany jest 1 dzielnicowego i jednego pomocnika. Przestępczość w gminie jest niska; w roku 2008 liczba przestępstw w gminie Cieszków stanowiła jedynie 13% ogółu przestępstw stwierdzonych w powiecie milickim (mniej niż w sąsiednich Krośnicach). Ogółem w roku 2008 stwierdzono na terenie całej gminy 139 przestępstw. Wśród nich wyróżnić można następujące kategorie:

- Przestępstwa kryminalne – 64
- Przestępstwa gospodarcze – 3
- Przestępstw przeciwko rodzinie – 24
- Kradzież mienia z włamaniem – 42
- Kradzież samochodów – 1
- Bójki i pobicia – 5
- Rozbój i wymuszenia rozbójnicze – 0
- Zabójstw – 0

W roku 2008 w gminie Cieszków sporządzono ogółem 97 wniosków o ukaranie do sądu grodzkiego.

Przed zagrożeniem pożarowym chronią gminę Komenda Państwowej Straży Pożarnej w Miliczu oraz jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Cieszkowie (wyposażona w 2 auta) oraz w Brzezynie Cieszkowskiej (wyposażona w 1 auto). Na terenie Gminy znajdują się dwa obiekty szczególnego zagrożenia; są to Gorzelnia Rolnicza w Pakosławsku oraz Zakład Przerobu Kamienia w Cieszkowie.

4.8. Identyfikacja problemów.

Jako problem gminy w sferze społecznej należy wymienić przede wszystkim bezrobocie. Największy niepokój budzi jego struktura; jest to bezrobocie długotrwałe, dotyczy w przeważającej części młodych mieszkańców gminy, a szczególnie mocno dotyka kobiety. Obecna struktura bezrobocia świadczy o tym, że w gminie brak pracy dla osób nieco lepiej wykształconych. Jeżeli stan ten będzie się utrzymywał spowoduje odpływ najbardziej dynamicznych jednostek oraz – wskutek utrzymującego się wysokiego bezrobocia zwłaszcza

wśród osób młodych, dotychczas niepracujących – trwale obniżenie potencjału społecznego gminy. Trendy te mogą w przyszłości być jedną z głównych barier rozwoju gminy.

5. Wyniki analizy SWOT gminy Cieszków oraz wizja rozwoju

W ramach prac nad strategią oraz planem rozwoju lokalnego w gminie Cieszków sporządzono analizę SWOT, czyli jedną z najpopularniejszych technik analizy strategicznej. Nazwa tej metody pochodzi od skrótu czterech angielskich słów: Strengths (atuty, mocne strony), Weakness (słabe strony), Opportunities (możliwości, szanse), Threats (zagrożenia).

W pracach nad SWOT – em wykorzystano wiedzę najlepszych ekspertów – jej mieszkańców podczas serii warsztatów, gdzie zadaniem uczestników było wskazanie:

- Mocnych stron gminy Cieszkowa, czyli zjawisk pozytywnych z punktu widzenia możliwości kształtowania rozwoju, na które bezpośredni wpływ ma sama gmina (mieszkańcy, instytucje, lokalne władze samorządowe).
- Słabych stron gminy Cieszków, czyli zjawisk negatywnych ograniczających możliwości rozwoju gminy, na które bezpośredni wpływ ma sama gmina.
- Szans, czyli zjawisk pozytywnych z punktu widzenia możliwości kształtowania rozwoju gminy, występowanie których jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego wpływu gminy.
- Zagrożeń, czyli zjawisk negatywnych mogących stanowić zagrożenie dla rozwoju gminy, występowanie których jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego jej wpływu.

Efekt prac zredagowany i zagregowany przez ekspertów jest zaprezentowany poniżej.

MOCNE STRONY:	SŁABE STRONY:
---------------	---------------

Strategia rozwoju Gminy Cieszków

Zwodociągowanie gminy. Sprawnie działająca oświata gminna. <i>Aktywnie działające sołectwa.</i> Dobra baza służby zdrowia. W pełni stelefonizowana gmina Nieskażone środowisko naturalne. Przynależność do Stowarzyszeń regionalnych. Położenie w Parku Krajobrazowym Doliny Baryczy oraz w obszarze Natura 2000. Położenie przy drodze krajowej. Ciekawe zabytki. Zaplecze pod rozwój sportu. Dobre oświetlenie na terenie gminy. Powstające inicjatywy oddolne. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie turystyki i promocji.	Brak kanalizacji Zły stan dróg gminnych. Wysoka stopa bezrobocia. Niska świadomość obywatelska. Brak terenów pod inwestycje. Mały budżet gminy. Brak przemysłu. Brak zaplecza dla turystyki. Słaba promocja gminy i jej walorów na zewnątrz. Dzikie wysypiska śmieci na terenie gminy. Emigracja młodzieży do miast i za granicę.
SZANSE:	ZAGROŻENIA:
Rozwój turystyki – zaplecze i oferta turystyczna. UE - Fundusze strukturalne. Wzrost zainteresowania turystyką przyjazną przyrodzie. Wzrost zainteresowania zdrową żywnością. Proekologiczne tendencje rozwojowe przemysłu. Rozwój rzemiosła i drobnego przemysłu. Współpraca z sąsiednimi gminami w zakresie rozwoju turystyki. Tworzenie wsi tematycznych. Modernizacja i budowa świetlic wiejskich. Utworzenie funduszu sołeckiego.	Dalsza ucieczka młodych ludzi (do miast i za granicę). Niestabilny system prawa w Polsce. Polityka państwa niesprzyjająca rozwojowi przedsiębiorczości. Redukcja przewozów kolejowych i autobusowych. Wzrost konkurencji na rynkach UE. Niski wzrost gospodarczy (rozwijający się kryzys). Likwidacja zakładów pracy i utrata miejsc pracy.

Wizja rozwoju gminy to pożądaný obraz przyszłości gminy, funkcjonującej według reguł gwarantujących zrównoważony rozwój. Obraz tego, co chcielibyśmy, aby zostało stworzone, lub aby się zdarzyło, czego realizacja wymaga zwykle upływu dłuższego okresu. Wizja pozwala nam na wyobrażenie, do czego ma nas prowadzić realizacja celów tej strategii.

Wizja „strategiczna”

Dzięki dobrze rozwiniętej sieci komunikacyjnej oraz aktywnej społeczności Cieszków jest miejscem z ciekawą ofertą turystyki przyjaznej przyrodzie.

Wizja „promocyjna”

Cieszków – turystyczna gmina z młodzieńczą energią

II. Konstrukcja strategii rozwoju

1. Cel strategiczny nr 1 – Zrównoważony rozwój gospodarki lokalnej

1.1. Cel operacyjny nr 1 – Wsparcie tworzenia miejsc pracy na wsi

Obecne zmiany gospodarcze wymuszają nowe spojrzenie na działalność gospodarczą mieszkańców obszarów wiejskich. Dochody z tradycyjnej działalności rolniczej nie są w stanie dać utrzymania rodzinie. Dlatego koniecznym staje się poszukiwanie dodatkowych źródeł zarobkowania poza rolnictwem lub zwiększenie dochodów z działalności rolniczej. Szczególnie istotne wydaje się to być w wypadku mieszkańców rolniczej gminy Cieszków. Dlatego ten cel operacyjny, z punktu widzenia rozwoju gminy, nabiera szczególnego znaczenia.

Zadanie strategiczne 1.1.1. - Wsparcie tworzenia pozarolniczych miejsc pracy na wsi.

W perspektywie ostatnich lat przemian w polskim rolnictwie pojawiły się narzędzia mające umożliwić tworzenie na wsi pozarolniczych miejsc pracy. Instrumenty te funkcjonują

głównie w ramach pomocy ze środków Unii Europejskiej wspierających rozwój obszarów wiejskich. Rolnicy, czyli osoby ubezpieczone w KRUS, z terenu gminy Cieszków mają możliwość skorzystać ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2007 – 2013 w ramach działań – „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” oraz „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”. Dzięki członkostwu gminy w Lokalnej Grupie Działania (LGD) „Partnerstwo dla Doliny Baryczy” mieszkańcy mają możliwość skorzystania z tych działań również poprzez LGD, głównie na wsparcie rozwoju działalności na polu turystyki oraz usług i produktów lokalnych. Widać więc, że problemem nie jest brak środków wspierających tworzenie pozarolniczych miejsc pracy. Bariere w ich pozyskaniu stanowią trudne procedury, wymagania dotyczące wkłady własnego oraz słaba informacja o możliwości pozyskania tych środków. Zadaniem Urzędu Gminy powinno być prowadzenie szerokiej akcji informacyjnej dotyczącej możliwości skorzystania z tych środków. W miarę możliwości prawnych gmina powinna również wspierać osoby chcące z tych środków skorzystać. Wymaga to jednak jasnego określenia, które branże usługowe mają być w rozwoju gminy priorytetowe.

Warto pamiętać również o innych możliwościach wsparcia powstawania nowych miejsc pracy w postaci działań w ramach PO Ryby, działania 6.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL) oraz wsparcia dla osób bezrobotnych ze strony Powiatowego Urzędu Pracy. Możliwości jest więc sporo, warto je wykorzystać dla wsparcia mieszkańców gminy.

Zadanie strategiczne 1.1.2. – Podnoszenie dochodu z produkcji rolnej.

W Polsce systematycznie spadają dochody z produkcji rolnej. Dotyczy to szczególnie małych gospodarstw rodzinnych, takich jakie przeważają na terenie gminy Cieszków. Możliwości powiększenia dochodów małych gospodarstw daje prowadzenie upraw ekologicznych lub wytwarzanie produktów tradycyjnych czy specyficznych dla danego obszaru. Mając na uwadze stopniowy wzrost zainteresowania produktami pochodzącymi z upraw ekologicznych, zwłaszcza wśród mieszkańców dużych miast, uzasadnione jest rozwijanie tego typu produkcji na terenie Cieszkowa. Rozpropagowanie prowadzenia tego typu działalności jest szczególnie zasadne ze względu na istniejące w gminie warunki przyrodnicze oraz jej rolniczy charakter.

Według danych Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno – Spożywczych z 2008 roku żaden z rolników z obszaru gminy nie prowadzi produkcji ekologicznej. Aby uruchomić tego typu działalność konieczne jest przeprowadzenie akcji informacyjnych wśród rolników przybliżających możliwości w tym zakresie. Gospodarstwo

chcące produkować zdrową żywność musi spełniać szereg wymagań określonych w stosownych przepisach. Rolnicy podejmujący opisywaną działalność muszą posiadać szeroką wiedzę o sposobach, metodach i możliwościach jej prowadzenia. Dlatego właśnie, w pierwszej kolejności, konieczne jest przekazanie wiedzy na ten temat wszystkim zainteresowanym. Decyzja o prowadzeniu produkcji ekologicznej jest sprawą indywidualną rolnika, jednak władze gminy mogą pokusić się o wprowadzenie różnego rodzaju zachęt (np. ulgi w podatku rolnym). Rolnicy prowadzący ekologiczną produkcję mają zwiększone możliwości starania się o różnego rodzaju dotacje. Należy ich również uświadomić, że prowadzenie gospodarstwa ekologicznego może zwiększyć jego dochody.

Innym sposobem na zwiększenie dochodów gospodarstw rolnych jest wytwarzanie przez nie produktów tradycyjnych lub lokalnych. Produkt lokalny to usługa lub wyrób (o określonej jakości) specyficzny dla regionu powstawania. Szczególnie w ostatnich trzech latach w skali województwa oraz regionu widać trend związany z wytwarzaniem oraz promocją tego typu produktów. Od dwóch lat w regionie funkcjonuje system marki lokalnej „Dolina Baryczy Poleca”. Otrzymanie w ramach niego certyfikatu określa, że dany produkt lub usługa wytwarzane są w oparciu o lokalne zasoby, zgodnie z lokalną tradycją przy poszanowaniu regionalnych walorów przyrodniczych. W ramach przeprowadzonych dwóch edycji konkursu „Dolina Baryczy Poleca” certyfikat otrzymał jedynie jeden produkt z terenu gminy Cieszków – chleb żytni wytwarzany przez piekarnię „Smak”. A warto podkreślić, że koszyk produktów lokalnych „Dolina Baryczy Poleca” otrzymał I miejsce w konkursie „Najlepsze Dolnośląskie” w kategorii „Najatrakcyjniejsza pamiątka z regionu” organizowanym przez Dolnośląską Organizację Turystyczną. Certyfikowane produkty z Doliny Baryczy cieszą się również powodzeniem wśród wrocławskich konsumentów odwiedzających Jarmarki Ekologiczne na Placu Solnym.

Celem zaproponowanego zadania jest wykreowanie nowych rodzajów wyspecjalizowanej produkcji rolnej na terenie gminy oraz wspieranie wielofunkcyjnego rozwoju wsi. Gmina, która ma aspiracje stać się gminą turystyczną oraz osiągać sukcesy na polu rozwoju drobnej przedsiębiorczości wśród mieszkańców powinna wspierać przekształcanie gospodarstw na produkcję ekologiczną oraz identyfikację i promocję produktów lokalnych i tradycyjnych.

Zadanie strategiczne 1.1.3. - Szkolenia i doradztwo w zakresie rozwoju przedsiębiorczości.

Doceniając wagę rozwoju przedsiębiorczości gminnej proponuje się realizację zadania, które zmierzałoby do wsparcia istniejących podmiotów gospodarczym na terenie gminy oraz

zachęcało mieszkańców do podejmowania działalności gospodarczej. Zadanie polegałoby na proponowaniu mieszkańcom Cieszkowa cyklu szkoleń dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej. W ramach cyklu powinny zostać zorganizowane szkolenia przygotowujące do podjęcia działalności gospodarczej takie jak: podstawy księgowości, marketingu, podatków i świadczeń małej firmy, nauki tworzenia biznes planów itp. Jednocześnie powinny zostać zorganizowane szkolenia dla osób już prowadzących działalność a dotyczące: marketingu, sposobów pozyskania środków finansowych na dokapitalizowanie swojej firmy, prawa i podatków dla małej i średniej firmy, planowania rozwoju przedsiębiorstwa, Internetu w działalności firmy (praktyczne). Elementem tych szkoleń mogą być również tematy związane z umiejętnością skorzystania z opisanych w zadaniu strategicznym 1.1.1 źródłami finansowania działalności gospodarczej na wsi.

Wymienione szkolenia powinny być w pewnej części dofinansowane ze środków Urzędu Gminy. Na tego typu działania można należy również uzyskać dofinansowanie np. ze środków Programu Leader, PO Ryby czy PO KL. Jednak bardzo ważne jest żeby szkolenia były w jakiejś małej części finansowane przez uczestników. Cena za takie szkolenie nie powinna stanowić bariery utrudniającej udział ale jednocześnie uczestnik musi mieć świadomość, że szkolenie jest jego inwestycją w przyszłość a to zapewni, że jego udział w przedsięwzięciu będzie aktywny i efektywny.

Zadanie strategiczne 1.1.4. - Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości poprzez system preferencji.

Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości jest największą szansą stabilnego rozwoju gminy i jej mieszkańców, dlatego jak największy nacisk należy położyć na rozkwit. Poza zaproponowanymi szkoleniami i pomocą w prowadzeniu tego typu działalności (zaproponowanymi we wcześniejszym zadaniu) należy również stworzyć system preferencyjny promujący tego małe i średnie przedsiębiorstwa z terenu gminy. Być może na indywidualne potraktowanie zasługiwać będą przedsiębiorcy absolwenci samo zatrudniający się. Nie można także zapominać o przedsiębiorcach tworzących nowe miejsca pracy.

Obecne możliwości gminy w zakresie regulowania stawek podatkowych w stosunku do działających na jej terenie podmiotów gospodarczych sprowadzają się do redukcji niektórych tylko opłat, jednak i te możliwości należy wykorzystać. Można także w usystematyzowany sposób ustalać stawki czynszu z tytułu najmu i dzierżawy nieruchomości oraz stawki za dostarczanie wody.

Realizacja tak zarysowanego zadania powinna doprowadzić do zwiększenia aktywności lokalnych przedsiębiorców oraz co ważniejsze do podejmowania inicjatywy przez osoby dotąd bezrobotne bądź absolwentów. Ważne, żeby wspierać te podmioty gospodarcze, które prowadzą działalność w sferach uznanych przez mieszkańców gminy za priorytetowe.

1.2. Cel operacyjny nr 2 - Stworzenie systemu pozyskiwania inwestorów

Rozwój gospodarczy gminy powinien iść dwukierunkowo. Z jednej strony należy aktywnie promować przedsiębiorcze postawy wśród miejscowej ludności. Z drugiej, będącej przedmiotem niniejszego celu operacyjnego, trzeba wyjść naprzeciw oczekiwaniom zewnętrznych inwestorów, którzy właśnie w Cieszkowie mogliby ulokować swój kapitał.

Poszukiwanie zewnętrznego kapitału będzie tym łatwiejsze im większą elastycznością będą się wykazywały władze gminy – kierując się dobrem gminnej wspólnoty. Aby gmina była dobrze oceniana przez potencjalnych inwestorów czy też przedsiębiorców, którzy się z nią zetkną należy wykorzystać takie narzędzia jak: oferta terenów pod inwestycje, pakiet preferencyjny dla inwestora, procedura obsługi inwestora, aktywna promocja inwestycyjna gminy.

Należy pamiętać, że przyciągnięcie inwestorów nie jest celem samym w sobie. Powinni to być inwestorzy, którzy działać będą z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Zadanie strategiczne 1.2.1. - Tereny pod inwestycje.

Przyciągnięcie inwestorów wymaga przede wszystkim przygotowania odpowiednich terenów, na których potencjalni przedsiębiorcy mogliby usytuować zakłady wytwórcze. Tereny takie muszą być atrakcyjna zarówno pod względem położenia (względna bliskość atrakcyjnych szlaków komunikacyjnych) jak i wyposażenia (możliwość doprowadzenia stosownej infrastruktury technicznej). Koszty przygotowania odpowiednich terenów nie są niskie, stąd należy skupić się na obszarach gminy najlepiej się do tego nadających

– najkorzystniejsze wydają się tereny usytuowane wzdłuż biegnącej przez obszar gminy drogi krajowej. Najistotniejsze dla realizacji tego zadania będzie wyznaczenie i przejęcie opisywanych terenów od AWRSP. W dalszej kolejności należało będzie zadbać o plan promocji takiej strefy aktywności gospodarczej w kontekście pozyskania zainteresowanych przedsiębiorców.

Zadanie strategiczne 1.2.2. - Preferencje inwestycyjne.

Inwestorzy zewnętrzni, chcąc ulokować swoje przedsiębiorstwa w określonym regionie, kierują się wieloma przesłankami. Najistotniejszą będzie atrakcyjność oferowanych terenów, nie będzie to jednak jedyne kryterium inwestora. Nowy przedsiębiorca będzie także brał pod uwagę elastyczność władz gminnych w zakresie świadczeń, jakie przyjdzie mu przekazywać bezpośrednio na rzecz najniższego szczebla samorządu terytorialnego. Dlatego właśnie, władze Cieszkowa powinny opracować system preferencji dla zewnętrznych inwestorów. System taki powinien określać ulgi i zwolnienia podatkowe oraz preferencyjne stawki czynszu z tytułu najmu i dzierżawy nieruchomości i lokali komunalnych przeznaczonych pod działalność gospodarczą. Ważna może okazać się także deklaracja władz dotycząca chęci doprowadzania stosownej infrastruktury technicznej do terenów, które cieszą się zainteresowaniem przedsiębiorców.

Opracowany już system należy w jak najszerszym zakresie rozpropagować, tak aby dotarł do jak najliczniejszej grupy potencjalnych przedsiębiorców.

Zadanie strategiczne 1.2.3. - Procedura obsługi inwestora.

Każda gmina winna wykazywać umiejętności zapewnienia wsparcia potencjalnemu inwestorowi począwszy od pierwszego kontaktu aż do zrealizowania inwestycji.

Представленный проект створеніе в урядzie міста Процедуры Обслужі Інвестора виходзі напрэців патрэбе uruchomienia, jak najmniej skomplikowanych procedur postępowania administracyjnego w procesie inwestycyjnym. Nasz propozycja ma ujednolіć procedurę obsługi inwestora, tak aby każdy, kto chce zainwestować na terenie gminy Cieszków był szybko i sprawnie obsłużony. W tym celu należy opracować szczegółowy schemat blokowy, który będzie opisywał szczegółowo procedurę obsługi każdego potencjalnego inwestora. W procedurze tej należy zwrócić uwagę na takie elementy jak: rola pierwszego kontaktu (materiały o gminie, strategia, baza terenów inwestycyjnych itp.), sposób oceny wiarygodności inwestora, ocena projektu inwestycyjnego przez gminę (cele projektu, jego finansowanie, oczekiwania inwestora w zakresie zwolnień i innych zachęt, kooperacja z lokalnym biznesem, miejsca pracy), różnice kulturowe, sposób prowadzenia inwestycji, bazę kompetentnych tłumaczy itp. Bardzo ważne jest też utworzenie stanowiska ds. kontaktu z inwestorem.

Realizacja tak zarysowanego zadania strategicznego przyczyni się niewątpliwie do: zadowolenie klientów (potencjalnych inwestorów), przyjęcia większej ilości inwestorów,

zwiększenia aktywności gospodarczej (przedsiębiorczości) wśród mieszkańców Cieszkowa, stopniowej redukcji bezrobocia oraz przyciągania nowego kapitału zewnętrznego.

Zadanie strategiczne 1.2.4. - Aktywna promocja inwestycyjna gminy (informator gospodarczy).

Konieczność pozyskiwania zewnętrznych inwestorów, którzy utworzą nowe miejsca pracy oraz promocja lokalnego biznesu wymaga prowadzenia przez gminę aktywnej promocji inwestycyjnej jej obszaru i atrakcji.

Jednym z instrumentów polityki promocyjnej gminy powinien być aktualizowany corocznie Gminny Informator Gospodarczy. Informacje w nim zawarte powinny dotyczyć życia gospodarczego ze szczególnym uwzględnieniem małych i średnich przedsiębiorstw. Powinny być w nim zawarte również informacje z życia społecznego i kulturalnego Cieszkowa. W informatorze powinien istnieć rozbudowany dział poświęcony ofertom inwestycyjnym i zachętom, które gmina oferuje inwestorom.

Bardzo istotną kwestią jest dystrybucja Informatora. Publikacja powinna być rozprowadzana w kraju (także za granicą) np. przy okazji targów i imprez międzynarodowych. Informator powinien być również stałym elementem strony internetowej gminy.

2. Cel strategiczny nr 2- Rozwój turystyki w powiązaniu z ofertą turystyczną regionu

2.1. Cel operacyjny nr 1 - Tworzenie produktów i ofert turystycznych na terenie gminy.

Walory krajobrazowe i przyrodnicze gminy stwarzają warunki do pełnienia przez nią funkcji turystycznej. Szczególnie atrakcyjna powinna być dla mieszkańców dużych i średnich miast potrzebujących wypoczynku na świeżym powietrzu i odwiedzających (np. weekendowo) Dolinę Baryczy.

Gmina Cieszków chcąc kreować atrakcyjną dla turysty ofertę powinna myśleć w kategoriach powiązania jej z ofertą regionalną. Pomocny w tym może być fakt współpracy z 7 gminami w ramach Programu Leader. Tematem przewodnim tej współpracy są walory przyrodnicze regionu co potwierdza min. przynależność tych gmin do obszaru Natura 2000. Dolina Baryczy posiada również kilka elementów wyjątkowych nawet w skali europejskiej, przykładem czego jest największy kompleks stawów hodowlanych Europy.

Obecne tendencje w ruchu turystycznym pokazują, że coraz większą popularnością cieszą się oferty regionalne, choćby z tego powodu, że region może zaproponować dłuższą ofertę niż pojedyncza gmina. Dodatkowym atutem regionu jest położenie pomiędzy dwiema aglomeracjami (Wrocław i Poznań) oraz predyspozycje do stworzenia w oparciu o lokalne zasoby oferty turystyki aktywnej. Szczególnie dla tak małych gmin jak Cieszków włączenie się w ofertę regionalną przynosi większe korzyści niż tworzenie jej jedynie w oparciu o zasoby gminne.

Zadanie strategiczne 2.1.1. - Promocja oferty turystycznej.

Ważnym elementem przy tworzeniu oferty regionalnej jest zaplanowanie wspólnej promocji. Nie chodzi tu jedynie o wybór narzędzi promocji i posiadanie oferty, którą będzie się promować, ale również dotyczy to elementów związanych z identyfikacją wizualną w postaci np. loga regionu. W ramach działań na rzecz rozwoju Doliny Baryczy jako destynacji turystycznej taki system identyfikacji wizualnej regionu został stworzony. Ważne aby gmina realizując działania promocyjne czyniła to zgodnie z jego wytycznymi.

W działaniach promocyjnych gmina powinna kierować się również wytycznymi zawartymi w dokumencie „Plan Promocji Turystycznej dla obszaru Dolina Baryczy”, przygotowanym w 2008 roku na zlecenie Fundacji Doliny Baryczy w uzgodnieniach z instytucjami i mieszkańcami obszaru.

Zadanie strategiczne 2.1.2. – Rozwój turystyki wiejskiej.

Ważnym elementem oferty turystycznej gminy może być oferta związana z turystyką wiejską. Mowa tu nie tylko o rozwinięciu działalności agroturystycznej. W zakres oferty turystyki wiejskiej wchodzi wiele działań: gospodarstwa agroturystyczne, oferta kulinarna na bazie lokalnych produktów, oferta edukacyjna przybliżająca życie na wsi, gospodarstwa tematyczne etc. Wydaje się, że gmina Cieszków ze względu na min. swój rolniczy charakter jest szczególnie predestynowana do rozwoju tego typu oferty.

Choć rozwój turystyki wiejskiej wymaga relatywnie mniej nakładów finansowych w

porównaniu do innych ofert specjalistycznych ważne jest aby do jej wdrożenia dobrze się przygotować. Wymagana jest przede wszystkim świadoma decyzja mieszkańców gminy o chęci rozwoju funkcji turystycznej gminy. Początkowo w największym zakresie należy skupić się na wewnętrznej promocji turystyki. Promocja wewnętrzna polegać by miała na wypracowaniu pozytywnego stosunku do turystyki i turystów oraz na inspirowaniu mieszkańców - czyli podstawowych usługodawców do świadczenia usług z opisywanego zakresu. Wynika to stąd, że mieszkańcy wsi decydując się na przyjmowanie gości swoim zachowaniem, życzliwością i otwartością mogą wiele zyskać, gdyż głównie na podstawie tych cech ocenione zostaną prowadzone usługi turystyczne. Zarówno kontakty z bezpośrednimi dawcami usługi turystycznej, jak i całą miejscową ludnością muszą prowadzić do przyjemnego i odpężającego wypoczynku, dlatego nastawienie do przyjeżdżającego turysty musi być pozytywne.

Wewnętrzną promocję należy prowadzić poprzez popularyzowanie zjawiska turystyki wiejskiej – przybliżanie jego istoty i płynących stąd korzyści wszystkim mieszkańcom gminy. Należałoby także opracować i dystrybuować wśród mieszkańców materiały informacyjne. Wartościowe mogłyby się okazać wyjazdy studyjne pokazujące mieszkańcom Cieszkowa jak funkcjonuje turystyka wiejska – popularnych przykładów, w opisywanym zakresie, na terenie naszego kraju nie brakuje.

Stopniowe tworzenie zaplecza usług z zakresu turystyki wiejskiej wpłynie nie tylko na różnicowanie źródeł dochodów mieszkańców gminy, ale także świadczyć będzie o tym, że Cieszków jest gminą przyjazną i otwartą. Naturalną konsekwencją opisanych powyżej działań będzie promowanie Cieszkowa na zewnątrz i zachęcanie do przyjazdu i spędzenia wolnego czasu właśnie do tej miejscowości.

Ważnym elementem rozwoju turystyki wiejskiej jest agroturystyka. Rozwój agroturystyki na terenie gminy wydaje się być jedną z najprostszych, najszybszych i najmniej kosztownych form wygenerowania miejsc noclegowych. Prowadzenie gospodarstwa agroturystycznego nie sprowadza się jednak tylko do świadczenia noclegów. To także prowadzenie małej gastronomii, organizowanie gościom atrakcji itd.

Rozwój agroturystyki wymaga pewnego profesjonalizmu, dlatego konieczne jest organizowanie szkoleń pozwalających, osobom zainteresowanym świadczeniem takich usług, rozpoznać ich specyfikę. Celem takich szkoleń powinno być przekazanie wiedzy na temat ścieżek formalnych, możliwości i standardów w opisywanym zakresie. Korzyści z takich szkoleń, poza rozpoznanie możliwości podwyższania poziomu świadczonych usług, polegałyby na uzyskaniu wiedzy związanej z planowaniem takich przedsięwzięć,

marketingiem, finansami, zarządzaniem.

Trzeba także mieć na względzie, że oferta dla turysty powinna być bogata, sam wynajem pokoju nie wystarcza. Warto więc pomyśleć o zorganizowaniu wyżywienia opartego na kuchni regionalnej, ciekawe wycieczki, grzybobranie z możliwością suszenia i marynowania grzybów, wspólna praca w gospodarstwie. Aby przyciągnąć turystę ochronie podlegać muszą nie tylko istniejące walory przyrodnicze, ale i całe otoczenie, łącznie z krajobrazem i zabudową – chodzi o dbałość, estetykę i harmonię architektury z krajobrazem. Proponowane kursy, w pierwszym etapie podstawowe, z czasem powinny ewoluować w szkolenia dalszego doskonalenia umiejętności osób działających w agroturystyce. Wynika to stąd, że warunkiem rozwoju turystyki wiejskiej jest stworzenie pakietu różnorodnych propozycji spędzania wolnego czasu. Wachlarz atrakcji agroturystycznych jest ogromny i może być świadczony przez kilka okolicznych gospodarstw tworząc tym samym system usług o charakterze uzupełniającym i kompleksowym. Mieszkańcy wsi muszą być jednak przygotowani do świadczenia takich usług stąd wynika konieczność podnoszenia ich, szeroko pojętych, umiejętności w opisywanym zakresie. Organizacją takich kursów częściowo mógłby zająć się Urząd Gminy (np. pomoc organizacyjna). W ramach środków dostępnych w konkursach organizowanych w Programie Leader, PO Ryby czy w PO KL możliwe jest sfinansowanie takiego typu szkoleń.

Zadanie strategiczne 2.1.3. – Włączenie w regionalny system szlaków turystycznych

Elementem przyciągającym turystów do Cieszkowa będzie również włączenie lokalnych atrakcji, wydarzeń i oferty turystycznej w regionalny system szlaków. Mowa tu o rozwijanym systemie szlaków rowerowych, konnych i pieszych. Skutecznie realizowana promocja regionalnej oferty powinna przyciągnąć turystów zainteresowanych aktywnym spędzeniem czasu na szlakach turystycznych. Od jakości przygotowanej oferty turystycznej oraz zaplecza turystycznego zależeć będzie ilu z tych turystów na dłużej zagości w Cieszkowie.

Oferta ta powinna głównie skierowana do turystów stawiających na aktywny wypoczynek i chcących skorzystać z oferty turystyki wiejskiej. Pod tym kątem gmina powinna się specjalizować przy włączaniu swojej oferty w regionalny system szlaków.

Warto pomyśleć o promocji w ramach systemu szlaków wyjątkowych miejsc i wydarzeń w skali całego regionu. Takim miejscem może być np. zabytkowy kościół w Trzebicku. Oznaczenie szlaków i atrakcji turystycznych (np. tablice kierunkowe) na terenie gminy powinny być zgodne z rozwiązaniami przyjętymi dla regionalnego systemu szlaków. W

ramach tego zadania strategicznego Urząd Gminy powinien corocznie dokonywać inwentaryzacji i aktualizacji gminnej oferty turystycznej włączonej w regionalny system szlaków. Elementem planowania powinno być również wspólnie z gminnymi podmiotami działającymi na polu turystyki przygotowanie rocznego kalendarza gminnych imprez promocyjnych, które zostałyby włączone w regionalny kalendarz imprez promujących szlaki turystyczne.

2.2. Cel operacyjny nr 2 – Rozwój zaplecza turystycznego.

Aby myśleć o rozwoju funkcji turystycznej Urząd Gminy powinien aktywnie włączyć się w tworzenie zaplecza dla obsługi ruchu turystycznego. Nie chodzi tu jedynie o finansowanie inwestycji, ale również o koordynację działań tym zakresie czy tworzenie przyjaznych warunków inwestowania w turystykę.

Zachętą dla mieszkańców gminy może być jasna informacja, że priorytetowym kierunkiem rozwoju gminy jest rozwijanie funkcji turystycznej w ramach tworzonej regionalnej oferty dla Doliny Baryczy. A na tle pozostałych 7 gmin współpracujących w ramach tworzenia oferty turystycznej Cieszków wypada niestety słabo jeśli chodzi o posiadanie zaplecza turystycznego. Dane z 2007 roku mówią jedynie o 4 punktach gastronomicznych, co na tle regionu i tak jest niezłym osiągnięciem, brakuje natomiast zupełnie miejsc noclegowych na terenie gminy.

Opisany w poprzednim celu operacyjnym rozwój oferty turystycznej, szczególnie oferty turystyki aktywnej, wymaga również rozwoju zaplecza dla tego typu turystyki. Inwestycje te powinny być realizowane także przez usługodawców i podmioty turystyczne rozwijające turystykę aktywną.

Zadanie strategiczne 2.2.1. – Rozwój zaplecza dla turystyki aktywnej.

Warunki przyrodniczo – krajobrazowe, położenie w obszarze Doliny Baryczy oraz plany rozwoju tego typu oferty turystycznej sprawiają, że gmina Cieszków może okazać się bardzo interesująca dla rozwoju turystyki aktywnej. Dlatego rozwój zaplecza sprzyjającego uprawianiu tego typu turystyki jest niemalże koniecznością. Wynika to między innymi z coraz większej popularności tej formy rekreacji.

Z tych powodów gmina może stać się ośrodkiem wycieczek rowerowych z Wrocławia i okolicznych miast. Oprócz stworzenia możliwości swobodnego i bezpiecznego poruszania się rowerem, oznakowania regionalnych i gminnych tras i szlaków rowerowych,

należy stworzyć warunki do powstania na terenie gminy: wypożyczalni rowerów, wypożyczalni rowerów przystosowanych do transportu małych dzieci, punktów napraw rowerów, strzeżonych parkingów przy takich wypożyczalniach, punktów postojowych (campingów) przystosowanych do potrzeb rowerzystów.

W Dolinie Baryczy rozwija się również sieć szlaków konnych. Choć ich główna oś w niewielkim stopniu przechodzi przez teren gminy Cieszków również stanowić może ważny element rozwoju zaplecza dla tego typu oferty turystycznej. Istnieje możliwość wyznaczenia mniejszych pętli szlaku po atrakcjach na terenie gminy. Możliwe jest również utworzenie, przynajmniej dla części z koniarzy, zaplecza noclegowo-gastronomicznego. Warto podkreślić, że na terenie Doliny Baryczy jedynie w szczątkowej formie istnieje zaplecze niezbędne do obsługi turystyki konnej. Gmina, która pierwsza zdecyduje się na stworzenie takiego zaplecza (hotele dla koni, sklepy z wyposażeniem, kowal etc.) może czerpać z tego znaczne profity.

Nie można zapominać również o tradycyjnej formie turystyki pieszej, a szczególnie o szybko rozwijającej się jej formie w postaci nordic walking. Walory przyrodniczo – krajobrazowe gminy Cieszków wydają się być dobrym zapleczem dla tej formy turystyki.

Ważnym elementem w ofercie turystycznej ze względu na rowerzystów oraz grzybiarzy są parkingi leśne. Powinny one być nie tylko miejscem postoju, ale również miejscem dłuższego odpoczynku połączonego z korzystaniem z atrakcji, jakich dostarczają okoliczne lasy. Dla realizacji tego zadania konieczne jest przygotowanie miejsc do siedzenia i stołów wraz z zadaszeniem. Ponadto wyznaczenie w okresie letnim i jesiennym godzin i dni w których parking będzie strzeżony oraz postawienie tablic z mapkami i informacjami o okolicznych miejscach atrakcyjnych przyrodniczo i turystycznie (np. kościół w Trzebiecku). Realizacja zadania spowoduje zwiększenie atrakcyjności turystyki leśnej w szczególności poprzez stworzenie możliwości pozostawienia samochodu lub roweru w bezpiecznym miejscu. Ma to nieocenioną wartość dla osób zamieszkujących przybywających pozyskiwać runo leśne, a dla których barierą stanowi pozostawienie samochodu bez opieki. Ponadto parking strzeżony będzie również dodatkowym źródłem dochodu dla gminy. Realizacja tego zadania niewątpliwie przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej gminy poprzez aktywniejsze wykorzystanie parkingów leśnych oraz powstania dodatkowych okresowych miejsc pracy.

Warto podkreślić, że nakłady finansowe na rozwój zaplecza dla turystyki aktywnej, poza turystyką konną, są relatywnie niewielkie. A możliwość dofinansowania tych działań dają min. fundusze europejskie w tym te którymi dysponować będzie LGD.

Zadanie strategiczne 2.2.2. – Rozwój zaplecza noclegowo-gastronomicznego.

Warunki przyrodniczo – krajobrazowe, położenie w obszarze Doliny Baryczy oraz plany rozwoju oferty turystycznej sprawiają, że gmina Cieszków może okazać się bardzo interesująca dla osób zainteresowanych turystyką aktywną i weekendową. Dlatego rozwój zaplecza sprzyjającego uprawianiu tego typu turystyki jest niemalże koniecznością. Chcąc jednak zatrzymać turystę na dłużej wymagana jest nie tylko ciekawa oferta, ale również zaplecze noclegowo-gastronomiczne. Ponieważ są to z reguły kosztowne inwestycje Urząd Gminy powinien stworzyć warunki zachęcające inwestorów do budowy bazy noclegowej o charakterze hotelowym, czyli o podwyższonym standardzie. Wspierane powinny być również inwestycje w miejsca noclegowe o mniejszym standardzie, przeznaczone głównie dla turysty aktywnego. Przy ich realizacji warto pamiętać o takich uwarunkowaniach jak chęć turysty przechowania lub wypożyczenia potrzebnego sprzętu, naprawie uszkodzonego sprzętu czy uzyskaniu kompleksowej informacji o regionalnej ofercie turystycznej. Dla turysty powinna być przygotowana również oferta gastronomiczna. Jej atrakcyjności dodać może wykorzystanie lokalnych produktów, w tym tych objętych systemem „Dolina Baryczy Poleca”. Punkty o charakterze restauracyjnym zlokalizowane powinny być przy obiektach hotelowych. Bogatsza powinna być sieć punktów gastronomicznych zlokalizowanych przy atrakcjach turystycznych oraz na szlakach przebiegających przez teren gminy.

Realizacja tego zadania strategicznego powiązana powinna być z zadaniami strategicznymi opisanymi w ramach celu operacyjnego – Wsparcie tworzenia miejsc pracy na wsi. Strategiczny kierunek rozwoju funkcji turystycznej gminy wymaga jednoczesnego przygotowywania zaplecza infrastrukturalnego oraz pracowników i usługodawców, którzy będą odpowiednio przygotowani do obsługi ruchu turystycznego.

Zadanie strategiczne 2.2.3. - Rewitalizacja parku w Cieszkowie.

Estetyczna, zadbana miejscowość zawsze sprawia dobre wrażenie na przejezdnych i zachęca ich do zatrzymania się i obejrzenia najciekawszych miejsc, a często także do późniejszego powrotu tutaj na dłużej. Cieszków i jego okolice, ze względu na położenie wzdłuż licznie uczęszczanej drogi krajowej, powinien jawić się jako gmina zadbana, czysta i warta postoju.

Jedną z najbardziej interesujących i efektownych wizytówek Cieszkowa może stać się park położony wzdłuż wspomnianej drogi. Park pochodzący z przełomu wieków XVII i XVIII z zachowanymi nikłymi fragmentami pałacu z 1695r., zabytkowym mostkiem, z interesującymi plantami i licznymi lipami i grabami oraz dworkiem (obecnie Biblioteka

Gminna) stanowi niewątpliwe dziedzictwo kulturowe mieszkańców tych terenów. Warto, więc zadbać o jego rewitalizację, o utworzenie i uporządkowanie alejek spacerowych, ustawienie ławeczek, efektowne oświetlenie (zwracające uwagę przejezdnych), nowe piękne nasadzenia, uruchomienie tam kawiarni, utworzenie placu zabaw dla dzieci itp.

Odrestaurowany park powinien stać się jednym z najbardziej reprezentatywnych miejsc w gminie. Podobną funkcję, mogą pełnić zrewitalizowane rynki w Cieszkowie oraz we wsi Trzebnicko.

3. Cel strategiczny nr 3 - Aktywna wspólnota lokalna

3.1. Cel operacyjny 1 - Odnowa wsi

Odnowa wsi, niekiedy zamiennie określana terminem „zintegrowany rozwój wsi” jest wypróbowaną w niemieckojęzycznym obszarze gospodarczym i kulturowym koncepcją rozwoju obszarów wiejskich w formie najlepiej odpowiadającej społeczności lokalnej i przez nią wybranej. W odnowie wsi szczególnie ważne jest przygotowanie społeczności wiejskich do zmian koniecznych na wsi, głównie w rolnictwie oraz tworzenie tkanki rozwoju w postaci organizacji gospodarczych i społecznych zdolnych do samodzielnego prowadzenia projektów i współpracy z samorządami i instytucjami działającymi na rzecz wsi i rolnictwa. Odnowa wsi wywołuje osobiste zaangażowanie mieszkańców, wypływające z odpowiedzialności za własną przyszłość, daje możliwość samorealizacji i poczucia uczestnictwa we wspólnocie i współtworzeniu, uaktywnia bowiem podstawowy zasób jakim dysponuje społeczeństwo tj. zaangażowanie ludzi. Mobilizuje siły i zasoby własne, wykorzystuje posiadane atuty i szanse jakie znajdują się w otoczeniu. Odnowa wsi polega na aktywnym zaangażowaniu społeczności wiejskiej, któremu wychodzi naprzeciw wielostronne wsparcie gminy i regionu. W ostatnich latach proces odnowy wsi na poziomie wojewódzkim uzyskał wsparcie w postaci Regionalnego Programu Odnowy Wsi.

Zadanie strategiczne 3.1.1. – Sołeckie Strategie Rozwoju.

Rozwój przybiera najbardziej dynamiczną i jednocześnie trwałą postać wówczas, gdy jest generowany oddolnie, gdy ci najbardziej zainteresowani są w stanie działać we własnym zakresie na rzecz poprawy warunków czy też jakości swego życia. Dotyczy to również rozwoju obszarów wiejskich. Na podobnym założeniu opiera się

Regionalny Program Odnowy Wsi wdrażany przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego. W jego ramach wspierane jest planowanie strategiczne na poziomie sołectw przez przygotowanie dokumentu Sołeckich Strategii Rozwoju (SSR), wraz z wizją i planem działań przyczyniających się do zrównoważonego rozwoju sołectw. Urząd Marszałkowski dysponuje również narzędziami finansowymi do wsparcia realizacji SSR. Dla lokalnych liderów przewidziane są dodatkowe szkolenia oraz wyjazdy studyjne pokazujące polskie i zagraniczne doświadczenia związane z ideą odnowy wsi. Początkowo do udziału w programie zgłoszone powinny być najaktywniejsza sołectwa z terenu gminy. Pozwoli im to zaplanować swój rozwój w perspektywie kilkuletniej. Stanowiąc będą również przykład dla pozostałych sołectw, że warto „brać sprawy w swoje ręce”.

Tak opracowane SSR powinny stanowić podstawę polityki gminy wobec tych sołectw oraz aplikowania po środki przeznaczone dla obszarów wiejskich. Jednocześnie projekty/zadania zamierzone w Strategiach powinny być realizowane przy pomocy pracy społecznej mieszkańców, środków wsparcia gminy (w tym funduszu sołeckiego), środków sponsorów, środków pomocowych, w tym środków w ramach wsparcia z LGD/LGR oraz Programu „Działaj Lokalnie”.

Zadanie strategiczne 3.1.2. - Fundusz Sołecki.

Od 2009 roku na mocy ustawy z dnia 20 lutego gminy mają możliwość wyodrębniać z budżetu gminy środki na tzw. fundusz sołecki. Rozwiązanie to daje bezpośrednią możliwość społecznością poszczególnych sołectw zaplanować wykorzystanie przyznanych im środków. Istotne jest aby planowanie to było zgodne z kierunkami priorytetowymi określonymi w niniejszej strategii. Społeczności wiejskie muszą się również nauczyć wspólnie decydować, na które z potrzeb sołectwa te pieniądze będą wydatkowane. Warto przynajmniej część tych środków przeznaczyć na inwestycje, które docelowo mogą sołectwom przynieść dodatkowy dochód, możliwy do dalszego wykorzystania na cele sołectwa.

Zadaniem Urzędu Gminy jest przygotować sołectwa do corocznego wykorzystania tych środków. Nie wystarczy tylko akcja informacyjna. Przedstawiciele sołectw powinni być również przeszkoleni z wymogów dotyczących funduszu sołeckiego, np. wniosku o przyznanie funduszu sołeckiego czy wymaganego do niego kosztorysu.

Zadanie strategiczne 3.1.3. - Estetyzacja wsi.

Powinno się zrealizować program mający podnieść walory krajobrazowe i estetyczne gminy. Jest to szczególnie ważne ze względu na chęć spełniania przez gminę funkcji

turystycznej. W ramach tego zadania powinno zostać zrealizowanych kilka powiązanych ze sobą działań. Powinny powstawać na terenach wsi obiekty małej architektury, które podnosiłyby walory krajobrazowe, uporządkowana powinna zostać przestrzeń wiejska oraz zachowana tradycyjna architektura wsi.

Aby zaangażować mieszkańców w akcję mającą na celu poprawę estetyki wsi należy ogłosić konkurs z nagrodami na najładniejszą zagrodę oraz sołectwo gminy organizowany rokrocznie. Dodatkowo sołectwa w ramach Funduszu Sołeckiego powinny zaplanować środki na działania zmierzające do poprawy estetyki wsi. Szczególny nacisk w ramach tego zadania należy położyć na działania związane z zagospodarowaniem przestrzeni wiejskiej zgodnie z wymogami architektoniczno-krajobrazowymi. Sołectwa pracujące nad Sołeckimi Strategiami Rozwoju powinny zawierać w nich działania związane z estetyzacją i uporządkowaniem wizerunku wsi. Szczególnie dbać należy o zachowanie tradycji architektonicznych cieszkowskich wsi. Wsie o tradycyjnej architekturze z zachowaną i uporządkowaną przestrzenią mogą stać się jednym z elementów oferty turystycznej. Działania to wymaga zaangażowania Urzędu Gminy w przygotowanie rozwiązań planistycznych, w postaci np. odpowiednich zapisów planu zagospodarowania przestrzennego, chroniących przestrzeń wiejską od budynków niezgodnych z jej tradycją. Dobrym przykładem tego typu działań jest inicjatywa Urzędu Gminy wymiany wiat przystankowych na wiaty zaprojektowane zgodnie z tradycją architektoniczną obszaru.

Zadanie strategiczne 3.1.4. – Wioski tematyczne.

Innowacyjnym podejściem do tematu odnowy wsi jest idea wioski tematycznej – czyli budowanie specjalizacji wsi na lokalnych zasobach i zaangażowaniu mieszkańców. Dzięki specjalizacji wieś zaczyna rozwijać swoją aktywność, angażować mieszkańców w działania z zakresu gospodarki, kultury i samoedukacji, budzić w nich radość i nowe spojrzenie na świat. Jak pokazują doświadczenia wiosek tematycznych z Pomorza i Doliny Baryczy wieś może stać się centrum lokalnej aktywności i innowacji – funkcjonować jak firma.

Od dwóch lat idea ta rozwijana jest na obszarze Doliny Baryczy, gdzie pięć wsi rozwija swoją specjalizację w ramach „wiosek z pomysłem”. Wsparcie dla tej idei przewidziane jest również w ramach działań LGD, szczególnie pod kątem włączania wsi tematycznych w ofertę turystyczną regionu. Warto aby choć jedna z aktywnych cieszkowskich wsi włączona została w ten nurt odnowy wsi. Mogłaby stać się inspiracją oraz przykładem dla pozostałych miejscowości. Stanowiła by również nową, ciekawą ofertę

turystyczną.

3.2. Cel operacyjny nr 2 - Infrastruktura służąca aktywnej społeczności.

Aby społeczność lokalna mogła się dynamicznie rozwijać i prowadzić aktywne działania na rzecz poprawy własnych, szeroko pojętych, warunków życia, konieczne jest istnienie materialnego zaplecza pozwalającego czy też ułatwiającego organizowanie się. Jak wynika z analizy potrzeb mieszkańców na terenie gminy Cieszków konieczne jest wyremontowanie i zmodernizowanie kilku świetlic wiejskich, niewątpliwie stanowiących element wskazanej infrastruktury. Kolejną kwestią są remonty i doposażenie placów zabaw i boisk sportowych na terenie całej gminy.

Zadanie strategiczne 3.2.1. – Aktywne świetlice wiejskie.

Jak wynika z rozmów przeprowadzonych z lokalnymi liderami, podczas odbywających się w Cieszkowie warsztatów strategicznych, w gminie istnieje duże zapotrzebowanie na świetlice wiejskie. Zadanie zmierza do przeprowadzenia budowy, remontów i modernizacji istniejącej sieci świetlic wiejskich tak, aby spełniały one standardy miejsc, w których można by organizować różnego rodzaju spotkania i imprezy i to zarówno dla potrzeb dorosłych mieszkańców gminy jak i młodzieży. Świetlice mają pełnić rolę wiejskich centrów społeczno-kulturalnych, miejsc spotkań i bazę lokalową niezbędną dla aktywności społecznej mieszkańców wsi.

Rozbudowa i polepszenie jakości bazy lokalowej będzie działało stymulująco na aktywność społeczną i kulturalną mieszkańców okolicznych wsi. Pośrednio realizacja tego zadania przyczyni się do wzrostu kapitału społecznego, lepszej integracji społeczności wiejskiej i silniejszej więzi z miejscem zamieszkania. Świetlice mogą również generować pewne dochody wykorzystywane na potrzeby lokalnych społeczności.

Istota tego zadania polega również na przystosowaniu świetlic i ich odpowiednim wyposażeniu tak, aby mogły się tam odbywać różnorakie imprezy np.: zebrania wiejskie, wesela, wieczory kulturalne, nauka wypieków, spotkania z ciekawymi ludźmi oraz wszystkie inne inicjatywy, których realizacja nie byłaby możliwa w mieszkaniach prywatnych. Należy pamiętać, że organizowane tam imprezy miałyby przede wszystkim umacniać i konsolidować miejscową ludność. Ważne jest także zapewnienie, ze strony władz gminnych, wsparcia w postaci „doradztwa” animatora kultury pracującego na potrzeby rozwoju funkcji kulturalno – turystycznej w gminie. System i zasady funkcjonowania świetlic może być przedmiotem opracowywanych w poszczególnych Sołeckich Strategiach Rozwoju (proponowanych w innym punkcie strategii).

Realizacja tak zarysowanego zadania może w konsekwencji doprowadzić do powstania sieci Domów Ludowych, które angażując mieszkańców poszczególnych sołectw, będą się przyczyniały do ich większej aktywności, ograniczenia życiowej bierności, postaw roszczeniowych. Nie jest także wykluczone niwelowanie patologii (alkoholizmu, narkomanii, chuligaństwa) na terenie gminy.

Środki na te działania pozyskać można z PROW w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi”. Dodatkowo środki dostępne będą za pośrednictwem LGD/LGR zarówno na budowę, jak i remont i doposażenie świetlic. Program Leader wspierać będzie również realizację działań społeczno-kulturalnych w świetlicach wiejskich.

Zadanie strategiczne 3.2.3. - Budowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.

Do rozwoju aktywności społeczności lokalnych przyczyniają się różne elementy z zakresu szeroko pojętej infrastruktury. Do podstawowej bazy służącej popularyzowaniu sportu i rekreacji na terenach wiejskich zaliczają się przede wszystkim boiska wiejskie z całym otaczającym je zapleczem oraz wiejskie place zabaw. Ilość jak i stan wymienionej infrastruktury i jej otoczenia na terenie gminy Cieszków nie jest zadowalający. Ze względu na duże zainteresowanie korzystaniem z boisk, zwłaszcza przez młodzież, należy zadbać o prowadzenie intensywnych prac w zakresie dostosowania ich do potrzeb mieszkańców gminy. W realizacji tego zadania pomocne mogą być również środki w ramach Programu Leader.

3.3. Cel operacyjny nr 3 - Pobudzanie aktywności wspólnoty lokalnej na rzecz zrównoważonego rozwoju gminy.

Powyższy cel operacyjny w swoim założeniu ma pobudzić społeczność lokalną do aktywności. Wiele przykładów dowodzi, że stagnację i niedostatki społeczności lokalne przezwyciężają dzięki aktywności niewielkiej grupy liderów. Jak uczą również przykłady aktywna i świadoma społeczność lokalna dzięki swoim organizacjom jest w stanie skutecznie rozwiązywać problemy lokalne. Nie bez znaczenia jest możliwość pozyskiwania przez te organizacje środków na realizację swoich celów. W szeroko pojętym interesie gminy leży wspieranie i podnoszenie umiejętności grup i organizacji aktywnie działających w środowisku lokalnym.

Zadanie strategiczne 3.3.1. - Wsparcie szkoleniowe i doradcze dla organizacji pozarządowych oraz aktywnych grup społecznych

Istota tego zadania polega na systematycznym wsparciu działań organizacji pozarządowych (w tym OSP i klubów sportowych) oraz aktywnych grup społecznych (np. Kół Gospodyń Wiejskich) w podnoszeniu umiejętności i wiedzy dotyczącej organizacji i finansowania działań społecznych. Dotyczy to nie tylko umiejętności pisania środków i pozyskiwania dotacji, ale również umiejętności zarządzania organizacją, promocji działań, zakładania stron internetowych etc.

Realizacja tego zadania nie musi spoczywać jedynie na Urzędzie Gminy czy podległych mu jednostek. LGD „Partnerstwo dla Doliny Baryczy” w ramach swoich statutowych zadań związanych z przygotowaniem lokalnych podmiotów do skorzystania ze środków w ramach tzw. „małych grantów” prowadzić będzie również działania mające na celu podnoszenie wiedzy i umiejętności podmiotów lokalnych dotyczących pisania i realizacji projektów. Realizowane będą również działania doradcze.

Patrząc na obecne uwarunkowania prawne związane z możliwością działania na obszarach wiejskich i pozyskiwaniem na ten cel środków zewnętrznych Urząd Gminy powinien promować i wspierać tworzenie stowarzyszeń we wsiach. Działanie to realizowane może być na początku we wsiach, które uczestniczyć będą w Regionalnym Programie Odnowy Wsi. Posiadanie osobowości prawnej ułatwi im realizację Sołeckich Strategii Rozwoju. Bezpośrednim wsparciem dla lokalnych organizacji pozarządowych powinien być tworzony w konsultacjach z nimi gminny program współpracy z organizacjami pozarządowymi. Wspierający je w realizacji działań statutowych na rzecz rozwoju gminy. Na internetowej stronie gminy poza programem współpracy powinny się pojawiać również aktualne informacje dotyczące zewnętrznych konkursów dla organizacji pozarządowych oraz „przewodnik” dotyczący zakładania i funkcjonowania organizacji pozarządowej.

Zadanie strategiczne 3.3.2. – Lokalny Fundusz Grantowy

Od 2006 roku funkcjonuje na obszarze Doliny Baryczy Lokalny Fundusz Grantowy „Działaj Lokalnie”. Gmina Cieszków jest jego aktywnym uczestnikiem. Aktywność ta powinna zostać podtrzymana w następnych latach. Gminne organizacje i inicjatywy społeczne mogą go również potraktować jako „przedszkole projektowe”, w którym nauczą się pozyskiwać i rozliczać dotacje na swoje działania.

To zadanie strategiczne powinno być powiązane z zadaniem poprzednim – środki w ramach „Działaj Lokalnie”, w porównaniu z innymi źródłami finansowania, są stosunkowo łatwe do pozyskania i rozliczenia. Dzięki temu beneficjenci mogą nauczyć się umiejętności niezbędnych później w pozyskiwaniu dotacji ze środków Programu Leader. A jak pokazują 4 lata funkcjonowania Programu „Działaj Lokalnie” organizacje i inicjatywy z terenu gminy Cieszków szczególnie potrzebują wsparcia szkoleniowego i doradczego dotyczącego umiejętności tworzenia projektów. Przyda im się to w pozyskiwaniu innych środków.

Zadanie strategiczne 3.3.3. – Edukacja ekologiczna mieszkańców gminy.

Jednym z najpoważniejszych i najczęstszych problemów obserwowanych na obszarach wiejskich są nielegalne wysypiska śmieci. Pomijając złożoność przyczyn tego zjawiska należy przeciwdziałać mu również poprzez akcje edukacyjne. Akcja skierowana ma być nie tylko do dzieci i młodzieży szkolonej, ale do wszystkich mieszkańców gminy. Powinna być ona koordynowana przez Urząd Gminy. Jej ideą przewodnią należy uczynić negatywny wpływ dzikich wysypisk śmieci na walory przyrodniczo-krajobrazowe i wizerunek gminy, która chce być postrzegana jako atrakcyjna turystycznie. Akcja ta powinna budować również solidarność mieszkańców gminy wobec osób spoza gminy, które również odpowiedzialne są powstawanie dzikich wysypisk.

Następnym krokiem w przeciwdziałaniu temu zjawisku to przyjęcie na poziomie Urzędu gminy takich rozwiązań, które zniechęcą do wyrzucania śmieci do lasu i promować będą system segregacji. W tych działaniach pamiętać należy o odpowiedniej informacji skierowanej do turysty odwiedzającego gminę. Zapewnić mu należy również miejsca gdzie mógłby pozostawić śmieci.

Zadanie strategiczne 3.3.4. - Partycypacyjne zarządzanie gminą.

Zaangażowanie mieszkańców gminy w proces kreowania jej rozwoju jest najlepszym gwarantem, że będzie się to odbywało w sposób efektywny i zrównoważony. Aby angażować społeczność lokalną w proces zarządzania gminą należy stworzyć

skuteczne mechanizmy artykulacji ich potrzeb. Można do tego wykorzystać następujące narzędzia:

- Stworzenie sieć tablic informacyjnych rozmieszczonych w różnych punktach gminy, prezentujących samorządowy serwis miejski.
- Wydawanie Informatora Gminnego, np. w cyklu miesięcznym.
- Poprawie komunikacji pomiędzy społecznością a władzą samorządową powinno służyć także organizowanie corocznych, jesiennych spotkań z mieszkańcami, dotyczących założeń projektowanego na rok następny budżetu.
- Istotnym elementem wydaje się także wprowadzenie rzeczywistej formy konsultacji społecznych w stosunku do ważniejszych projektów związanych z funkcjonowaniem Cieszkowa. W celu zapewnienie sprzężenia zwrotnego należy uruchomić „gorące godziny” burmistrza tzn. określić dzień tygodnia i godziny , w których wójt przyjmuje mieszkańców gminy (czy też telefony od nich).
- Doskonalenie funkcjonowania administracji samorządowej (głównie w zakresie jakości obsługi interesantów).

Realizacja zadania z pewnością nie będzie łatwa i już na samym wstępie trzeba założyć, że rzeczywistą aktywność i zaangażowanie będzie można osiągnąć dopiero po jakimś czasie od zainicjowania działań zmierzających do aktywizacji. Wynika to stąd, że mieszkańcy muszą przyzwyczać się do zaproponowanych formuł działania oraz dostrzec ich wymierne rezultaty. Władze gminne (Rada Gminy, Wójt) muszą więc mieć świadomość, że należy działa konsekwentnie i nie zrażać się ewentualnymi początkowymi przeszkodami. Korzyści płynące z wprowadzenia partycypacyjnego systemu zarządzania gminą mogą być następujące:

- uzyskanie poparcia dla działań i inwestycji,
- lepsze rozpoznanie i zaspokojenie potrzeb mieszkańców, zapewnienie obywatelom wpływu na losy gminy,
- zapewnienie mieszkańcom możliwości kontroli wydatkowania środków publicznych, zwiększenie zaangażowania mieszkańców w realizację wspólnych przedsięwzięć, kształtowanie prawidłowych zachowań wśród urzędników.

4. Cel strategiczny nr 4 - Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej

4.1. Cel operacyjny nr 1 - Usprawnienie systemu komunikacyjnego gminy

System komunikacyjny odgrywa ważną rolę w funkcjonowaniu gminy. Szczególnego znaczenia nabiera w momencie, kiedy gmina zamierza pełnić funkcje turystyczną bądź stara się pozyskać strategicznych inwestorów. Ogromna skala zapóźnień w zakresie drogownictwa w naszym kraju jest sprawą oczywistą i dotyczy to, bez wyjątku, wszystkich podmiotów zarządzających drogami w Polsce.

Nie należy jednak zaniedbywać tego funkcjonalnego obszaru gminnej rzeczywistości. System komunikacji, stan dróg, poboczy wpływa na estetykę całej gminy i jej walory krajobrazowe. Sprawny system komunikacyjny uatrakcyjnia i udostępnia gminę dla turystów, partnerów, inwestorów oraz lepiej służy mieszkańcom. Realizacja zadań z zakresu drogownictwa jest niezwykle kosztowna, ale każda gmina musi podejmować ten wysiłek. Należy więc zadbać, aby budowy, remonty i modernizacje dróg oraz ich

otoczenia odbywały się w sposób zoptymalizowany. Zważywszy, zaś na fakt, że część znajdujących się na terenie gminy dróg nie należy do niej, to dbając o ich stan można stosować metody oddziaływania pośredniego (np. lobbying).

Zadanie strategiczne 4.1.1. - Budowa chodników na obszarach zabudowanych gminy.

Przedmiotem zadania jest budowa chodników na obszarach zabudowanych gminy Cieszków, dzięki czemu poprawi się bezpieczeństwo pieszych, poruszających się wzdłuż drogi. Na dzień dzisiejszy na terenie gminy ilość chodników jest niewielka. Poza najbardziej reprezentacyjnymi miejscami jak centrum Cieszkowa, czy wzdłuż drogi do Zdun. Drogi są wąskie, a brak chodnika sprawia, że ruch pieszy odbywa się bokiem drogi. Stwarza to zagrożenie dla pieszych, którzy nie czują się bezpiecznie idąc drogą. Chodniki powinny być wybudowane w pierwszej kolejności w miejscach najbardziej intensywnego ruchu pieszych, w pobliżu szkół i punktów handlowych. Istniejące chodniki powinny być w miarę możliwości technicznych poszerzone po to aby ruch pieszych odbywał się bezpiecznie i wygodnie. Chodniki powinny być brukowane, a nie tylko wydzieloną częścią pobocza drogi. Tylko w ten sposób mieszkańcy bez obaw będą z nich korzystali. Oczywiście w wielu przypadkach opisywany deficyt dotyczy dróg powiatowych. Dlatego realizacja zadania wymaga również zabiegów i negocjacji z partnerami zewnętrznymi (starosta).

Zadanie strategiczne 4.1.2. - Oświetlenie i oznakowanie gminy.

Należy doprowadzić do takiego stanu, w którym drogi i miejscowości gminy Cieszków będą należycie oznakowane i oświetlone. Zadanie wpłynie również na poprawę bezpieczeństwa komunikacji. Natomiast poprzez oznakowanie, stanie się bardziej przejrzyste odnalezienie istotnego miejsca w gminie co wpłynie korzystnie na ruch turystyczny.

Obecnie w gminie Cieszków oświetlone są jedynie najbardziej reprezentatywne miejsca. Drogi na wioskach są oświetlone w niewielkim zakresie(całkowicie nieoświetlone pozostają wioski: Rakłowice, Zwierzyniec, Sędraszyce, Nowy Folwark oraz przysiółki Niezamyśl i Trzebicko Dolne), co w połączeniu z ich stanem technicznym i faktem że są wąskie, powoduje dodatkowe utrudnienia w ruchu.. Gmina powinna zainwestować w oświetlenie miejscowości na jej terenie i porozumieć się z dostawcami energii elektrycznej w celu doprowadzenia przyłączy. Dzięki temu przejeżdżający kierowcy i sami mieszkańcy będą czuli się bezpieczniej.

Gmina powinna również zostać dobrze oznakowana. Nie chodzi tylko o znaki drogowe, ale również o znaki pokazujące odległość do poszczególnych miejscowości w gminie. W samym Cieszkowie brakuje informacji drogowej o leżących na obszarze gminy sołectwach, natomiast na drodze krajowej informacja o gminie pojawia się dopiero przy wyjeździe z Milicza. Na odcinku od Trzebnicy do Milicza nie widnieją oznakowania odległości do Cieszkowa.

Na granicy gminy powinny znajdować się tablice z informacją o odległościach, a także duże tablice z obrazową mapą całej gminy, z zaznaczonymi na niej miejscowościami i lokalnymi atrakcjami. Poprawi to orientację wśród kierowców szczególnie przybywających do Cieszkowa po raz pierwszy, a także wśród rowerzystów. Dzięki temu dotarcie do określonego miejsca stanie się łatwe, a poprzez oświetlenie dróg i miejscowości również bezpieczne.

Zadanie strategiczne 4.1.3. - Program modernizacji dróg gminnych.

Przeprowadzane podczas opracowywania strategii warsztaty strategiczne wykazały, że wielu mieszkańców dostrzega znaczne deficyty w zakresie stanu dróg na terenie gminy. Najczęściej wymieniane uwagi dotyczą braku poboczy, chodników i oświetlenia.

Zgłaszane były również potrzeby odnośnie wybudowania obwodnicy samego Cieszkowa, gdzie przez ostatnie lata ruch tranzytowy związany się na tyle, że staje się uciążliwy dla mieszkańców.

Tylko niewielka ilość dróg gminnych jest utwardzona. Drogi powiatowe w gminie posiadają nawierzchnię bitumiczną, jednak ich stan oceniany jest jako zły.

Gmina powinna uzyskać środki na modernizację zarządzanych przez siebie dróg, dbać o intensywność prac prowadzonych w zakresie remontów przez podmiot powiatowy. W przypadku dróg gminnych chodzi przede wszystkim o całkowite ich utwardzenie i poszerzenie (w miarę możliwości technicznych) ich szerokości a także wydzielenie odpowiedniego obszaru, który można byłoby wykorzystać jako pobocze oraz ścieżki rowerowe. W tym celu konieczne są zaplanowane i usystematyzowane działania, poprzedzone badaniami technicznymi, które zapoczątkowałyby proces modernizacji i przebudowy dróg.

4.2. Cel operacyjny nr 2 - Uregulowanie systemów: wodociagowego i kanalizacyjnego oraz optymalizacja gospodarki odpadami na terenie gminy

Istotną barierą w rozwoju gminy jest brak prawidłowo funkcjonującej gospodarki

wodno – ściekowej i istnienie „bezpieczeństwa” w zakresie odprowadzania odpadów komunalnych. Możliwość realizacji celów związanych z funkcją turystyczną, rekreacyjną a także dążenie do wykreowania oczekiwanego przez społeczność odpowiedniego standardu usług komunalnych wymaga dość znaczącego zaangażowania się gminy w realizację tego celu operacyjnego.

Zadanie strategiczne 4.2.2. – Realizacja koncepcji gospodarki ściekowej w gminie.

Gmina Cieszków współpracuje z innymi gminami obszaru w ramach Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej „Dolina Baryczy” sp. z o.o. nad rozwiązaniem problemów związanych z gospodarką ściekową w regionie. W ramach działań spółki gmina powinna nadzorować planowe realizowanie przedsięwzięcia „Uporządkowanie gospodarki ściekowej w zlewni rzeki Baryczy” w części dotyczącej planowania i realizacji inwestycji na terenie gminy Cieszków.

Zadanie strategiczne 4.2.3. – Realizacja koncepcji gospodarki odpadami w gminie.

Istniejące w Cieszkowie wysypisko odpadów komunalnych w Guzowicach powstało w 1998 roku i jest obecnie wypełnione jedynie w 23%. Jednak według unijnych przepisów, składowiska odpadów, które nie spełniają wszystkich norm ekologicznych powinny być zamykane w 2009 r. Składowisko w Guzowicach posiada izolację podłoża, na jego terenie prowadzony jest regularny monitoring badający ewentualne skażenia gleby. Wokół wysypiska posadzono ochronny pas zieleni. W tym roku zakupiona została waga do ważenia śmieci. Inwestycja ta powinna zapewnić, że wysypisko spełni wszystkie normy i nie zostanie po tym roku zamknięte.

Jednocześnie gmina jest członkiem Związku Gmin Zlewni Górnej Baryczy, który zamierza wybudować wspólny dla 17 samorządów Zakład Zagospodarowania Odpadów w Wałkowie. Do czasu powstania tego Zakładu należy utrzymać funkcjonalność składowiska w Guzowicach.

Zadanie strategiczne 4.2.4. - Wprowadzenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w Guzowicach.

Prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów oraz ich segregowanie to podstawowe wymogi dla prowadzenia efektywnej gospodarki odpadami w gminie. Obecnie w gminie Cieszków zbiórka odpadów nie ma charakteru selektywnego a odprowadzane na wysypisko nieczystości nie są segregowane na miejscu, są po prostu składowane.

Wyzwania cywilizacyjne stojące przed społecznościami lokalnymi, zasady zrównoważonego rozwoju oraz polskie prawodawstwo z zakresu ochrony środowiska nakazują podejmować wskazane powyżej działania, dlatego także i w Cieszkowie należy doprowadzić do uruchomienia systemu. Prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów oraz ich segregowanie może przynosić gminie i jej mieszkańcom następujące korzyści:

- Zwiększenie bezpieczeństwa w zakresie odprowadzania nieczystości ze względu na przedłużenie żywotności składowiska.
- Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców.
- Możliwość generowania dochodów poprzez sprzedaż papieru, szkła, plastiku itd.

Proces wprowadzania selektywnej zbiórki powinien być w szczegółowy sposób określony w gminnym programie gospodarki, warto jednak podkreślić, że uruchomienie systemu musi zostać poprzedzone szeroko zakrojoną akcją informacyjno – edukacyjną wśród mieszkańców.